

Årsredovisning 2023

Regional utvecklingsnämnd

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	4
2	Vision och värdegrund	4
3	Händelser av väsentlig betydelse	4
4	Uppföljning av resultatmål	4
4.1	Stärkt hållbar tillväxt och utveckling i hela Värmland	4
5	Uppföljning av mätplan 2023 – målsättningar som är särskilt aktuella under 2023.....	6
5.1	Genom arbetet med Värmlandsstrategin ska en förflyttning mot ett mer hållbart och jämförbart Värmland kunna uppvisas.....	7
5.1.1	Analys av insatser från analysmöte	8
5.1.2	Bedömning av måluppfyllelse	10
5.2	Öka takten i arbetet med omställningen av och kompetensförsörjningen till det värmländska näringslivet och arbetsmarknaden för att stärka Värmlands långsiktiga konkurrenskraft, attraktivitet, tillväxt och hållbarhet. Det territoriella perspektivet ska genomsyra arbetet.	10
5.2.1	Analys av insatser från analysmöte	10
5.2.2	Bedömning av måluppfyllelse	13
5.3	Särskilt fokus ska riktas mot att utveckla el- och energiförsörjning, livsmedelsproduktion och besöksnäring.	13
5.3.1	Analys av insatser från analysmöte	14
5.3.2	Bedömning av måluppfyllelse	16
5.4	Arbetet med sammanhållningspolitiken och relationen med Norge ska resultera i insatser för en hållbar utveckling och ökad samverkan med aktörer.	17
5.4.1	Analys av insatser från analysmöte	17
5.4.2	Bedömning av måluppfyllelse	19
5.5	Processen med Oslo/Stockholm 2:55 och satsningarna på digital infrastruktur ska visa positiva resultat.	19
5.5.1	Analys av insatser från analysmöte	20
5.5.2	Bedömning av måluppfyllelse	23
5.6	Region Värmland ska ta ett tydligare samordningsansvar för den statliga arbetsmarknadspolitiken.	23
5.7	Färdplanerna utifrån den nya smarta specialiseringsstrategin ska implementeras.	23
5.8	Utforma en hållbar strategi för hantering av vattenstrategiska frågor inom uppdraget för Regional utveckling.	24
6	Hållbar organisation.....	24
6.1	Hållbar organisation - Hållbart arbetsliv	24
6.2	Hållbar organisation - Respektfulla möten	25
6.3	Arbete med personal- och arbetsmiljöfrågor	25
6.4	Hållbar organisation - Ekonomi i balans.....	26
7	Aktivitetsredovisning utifrån strategiområden	27

7.1	Värmlandsstrategin	27
7.2	Näringsliv – företagsstöd.....	27
7.3	Jämställdhet	29
7.4	Forskning och innovation	30
7.5	Kompetensförsörjning, arbetsmarknad, utbildning.....	30
7.6	Bioekonomi, klimat, miljö.....	31
7.7	Infrastruktur inklusive digital infrastruktur och digitalisering.....	32
7.8	Internationellt.....	33
8	Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	33
9	Nämndanalys	34
10	Internkontroll	35

1 Sammanfattning

Årsredovisning 2023 innehåller en redovisning av ekonomisk uppföljning och verksamhetsuppföljning inom regionala utvecklingsnämndens ansvarsområde.

Det ekonomiska resultatet visar ett överskott på 7,1 miljoner kr för helåret 2023.

Efter genomförd analys av insatser kopplade till målsättningarna i nämndplan 2023 är bedömningen att regionala utvecklingsnämndens resultatmål "Stärkt hållbar tillväxt och utveckling i hela Värmland" uppnås delvis 2023.

2 Vision och värdegrund

Region Värmlands vision är *Livskvalitet i världsklass*. Med utgångspunkt från invånarnas behov medverkar Region Värmland till att främja en hållbar utveckling i hela Värmland och att göra länet ännu mer attraktivt att bo, verka i och besöka. Genom att alla medarbetare arbetar för att nå de beslutade effektmålen styr Region Värmland i rätt riktning för att nå visionen och, genom det, mot en långsiktig utveckling för värmlänningarna.

Region Värmlands värdegrund *För alla i Värmland* syftar till att alla i länet ska må bra och att regionen ska vara både attraktiv och konkurrenskraftig. Genom värdegrunden skapas en gemensam kultur som ska vara alla medarbetares kompass i det dagliga arbetet i en lärande process med mål och uppföljning. Värdegrunden skapar ett underlag till diskussion, dialog och engagemang.

3 Händelser av väsentlig betydelse

- Energikrisen och det ökande behovet av el till den gröna omställningen inom industrin, vilket lett till ökat fokus på insatser inom el- och energiförsörjning i Värmland.
- Lågkonjunktur och begynnande ökad arbetslöshet inom delar av arbetsmarknaden.
- Krigshot i Europa och en allt oroligare omvärld, vilket har lett till att säkerhetsstråket mellan Karlstad och Örebro prioriteras högre än tidigare.
- Start för ny programperiod och hantering av glappet mellan den nya och avslutade programperioden.
- Publicering av viktiga rapporter: Värmlands kompetensförsörjning - en kartläggning av arbetsgivares behov och beredskap, nulägesanalys Värmlandsstrategin och rapporten Orsaker till arbetslöshet i Värmland.
- Förändring i tillämpandet av statsstödsreglerna och konsekvenserna för främjar/innovationssystemet.
- Region Värmland och Grums kommun blev inbjudna av UD att delta i svenska delegationen till FN:s högnivåmöte i New York för uppföljning av de Globala målen, med anledning av den modell som arbetats fram under projektet Hållbara Värmland.

4 Uppföljning av resultatmål

4.1 Stärkt hållbar tillväxt och utveckling i hela Värmland

Bedömningen av måluppfyllelse bygger på en analys av genomförda insatser utifrån särskilt aktuella

målsättningar 2023 inom det regionala utvecklingsområdet (se avsnitt: "Uppföljning av mätplan 2023 - målsättningar som är särskilt aktuella under 2023").

Analysen vid årsredovisningen visar, liksom analysen vid delårsrapporten gjorde, att regionala utvecklingsnämnden genomför insatser som väl svarar mot nämndens prioriteringar och målsättningar. Insatserna är starkt inriktade mot ökad samverkan; såväl internt inom verksamheten som externt mot andra aktörer. Samverkan med andra, och att verka *genom* andra aktörer, identifieras som en framgångsfaktor inom det regionala utvecklingsområdet och är avgörande för att uppnå effekter. Inom flera av insatserna visar analyserna att verksamheten blir allt bättre på att samverka internt över strategiområdesgränserna. Även denna samverkan bedöms vara en viktig framgångsfaktor, eftersom ett bättre internt samarbete ger en helhetssyn och ett delat lärande som främjar goda resultat.

Regionala utvecklingsinsatser tar tid och visar i de allra flesta fall inte på effekter förrän på lång sikt. De långsiktiga effekterna av insatserna bedöms i analysen i stort sett ha en positiv utveckling. Omställningsarbetet finns högt upp på agendan, men insatserna kommer sannolikt inte att ge effekt förrän om flera år. Man kan se att omvärldsfaktorer som en allt oroligare omvärld med krigshot i Europa ger återverkningar i de insatser som görs; bland annat har säkerhetsstråket i öst-västlig riktning fått en markant större betydelse och räknas till en av de viktigaste prioriteringarna inom Regional utveckling.

Analysen visar att det finns en del orosmoln, bland annat vad gäller den framtida utvecklingen för bredbandsutbyggnaden, där man kan se att den positiva utvecklingen är avtagande i vissa delar av länet. Utbyggnaden går in i en ny fas och det är viktigt att Regional utveckling lyckas anpassa sitt arbete utifrån det med såväl den digitala infrastrukturen som digitaliseringen. Detta är av yttersta vikt för Värmland även sett ur ett territoriellt perspektiv.

Regionala utvecklingsnämnden visar ett överskott på 7,1 miljoner kr för helåret 2023. Det stora överskottet beror på flera faktorer som inte gick att förutse vid tiden för delårsrapporten, då nämnden prognostiserade ett överskott på 2,6 miljoner kr (se avsnittet "Nämndanalys"). Nämnden har också aktivt sett över kostnader på grund av Region Värmlands ekonomiska situation, vilket gett återverkningar i resultatet.

Mot bakgrund av ovanstående analys bedöms resultatmålet "Starkt hållbar tillväxt och utveckling i hela Värmland" ha uppnåtts delvis för 2023.

5 Uppföljning av mätplan 2023 – målsättningar som är särskilt aktuella under 2023

I 2023 års mätplan görs den kvalitativa uppföljningen och analysen utifrån de målsättningar som angetts som särskilt aktuella i nämndplan 2023:

- Genom arbetet med Värmlandsstrategin ska en förflyttning mot ett mer hållbart och jämställt Värmland kunna uppvisas.
- Öka takten i arbetet med omställningen av och kompetensförsörjningen till det värmländska näringslivet och arbetsmarknaden för att stärka Värmlands långsiktiga konkurrenskraft, attraktivitet, tillväxt och hållbarhet. Det territoriella perspektivet¹ ska genomsyra arbetet.
- Särskilt fokus ska riktas mot att utveckla el- och energiförsörjning, livsmedelsproduktion, besöksnäring.
- Arbetet med sammanhållningspolitiken och relationen med Norge ska resultera i insatser för en hållbar utveckling och ökad samverkan med aktörer.
- Processen med Oslo/Stockholm 2:55 och satsningarna på digital infrastruktur ska visa positiva resultat.
- Region Värmland ska ta ett tydligare samordningsansvar för den statliga arbetsmarknadspolitiken.
- Färdplanerna utifrån den nya smarta specialiseringsstrategin ska implementeras.
- Utforma en hållbar strategi för hantering av vattenstrategiska frågor inom uppdraget för Regional utveckling.

Bedömning av nämndens måluppfyllelse baseras på en kvalitativ uppföljning bestående av resultat från indikatorer, aktivitetsredovisningar och fördjupningar på analysmöten. Utifrån detta underlag genomför verksamheten en analys för att bedöma resultat och måluppfyllelse.

Analysmötena genomförs enligt följande modell:

- **2-3 insatser som bedöms relevanta utifrån målet analyseras på mötet**
- **Bedömning av nuläget utifrån insatsen**, gärna kopplat till resultat från relevanta indikatorer som hör till målet.
- **Resultat på kort sikt?** (Förändrad förmåga hos målgrupper, till exempel ny/ökad kunskap)
- **Effekter på medellång sikt?** (Förändrat beteende hos målgrupper, till exempel tillämpning av ny kunskap eller nya varor/tjänster)
- **Effekter på lång sikt?** (Effekter av förändrat beteende hos målgrupper eller på samhällsnivå, till exempel ökad konkurrenskraft eller bättre hälsa)
- **Vad kunde ha gjorts annorlunda för att uppnå bättre resultat/effekt? Det som gick bra, vad var framgångsfaktorerna?**
- **Utifrån analysen av insatserna görs en övergripande bedömning av måluppfyllelse**

Ett analysmöte har hållits för varje målsättning som varit särskilt aktuell i nämndplan 2023, förutom de tre sista målsättningarna som mer haft karaktären av att checka av om insatser gjorts eller ej (indikatorerna besvaras med ett ja eller nej).

Vid delårsrapporten gjordes analyser av insatser som verksamheten sedan har byggt vidare på i analysmötena i samband med årsredovisningen. Analyserna har utgått från vad som har hänt i insatsen under resterande del av året (efter augusti) som kan påverka analysen av effekter. På analysmötena har man dessutom gjort en **kontrafaktisk analys** av varje insats, det vill säga analyserat hur situationen hade sett ut om insatsen *inte* hade genomförts.

¹ Med territoriellt perspektiv avses varierande förutsättningar mellan landsbygd och städer av olika storlek och karaktär

5.1 Genom arbetet med Värmlandsstrategin ska en förflyttning mot ett mer hållbart och jämställt Värmland kunna uppvisas.

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Källa
Utsläpp till luft av växthusgaser	4,14	-	-	Nationella Emissionsdatabasen
<p>Indikatorn mäter utsläpp till luft av växthusgaser totalt avseende jordbruk, egen uppvärmning, arbetsmaskiner, industri, transporter samt el och fjärrvärme (ton CO₂-ekv/inv). Senaste värdet avser år 2021, värdet för 2022 finns tillgängligt först under andra halvåret 2024. Jämfört med 2020 års värde har utsläppen ökat något, men jämfört med 2019 (4,36) ses en minskande trend. Ökningen mellan 2020 och 2021 kan till viss del förklaras av pandemin, men över tid är trenden minskande sedan 2019.</p>				
BRP per capita (tkr/inv)	495	-	-	Statistiska Centralbyrån, SCB
<p>Senaste värdet avser år 2021 och visar en ökande BRP jämfört med 2020 (tkr/inv). De senaste fem åren (2017-2021) är trenden ökande med undantag för 2019-2020, då BRP minskade marginellt. Ökningen mellan 2020 och 2021 är den största som skett under de senaste fem åren. De socioekonomiska skillnaderna i Värmland ökar, samtidigt som BRP ökar. Detta tyder på att BRP är ett trubbigt mått för att mäta livskvalitet.</p>				
Självskattad hälsa	-	64 %	71 %	Region Värmland
<p>Indikatorn avser andel som svarat "bra eller mycket bra" på frågan "Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?" i undersökningen Liv och hälsa. Senaste värde avser år 2022 (samma som i delårsrapporten). Värdet dessförinnan är från 2017, då 67 % av kvinnorna och 72 % av männen skattade sin hälsa som bra eller mycket bra. Försämringen i självskattad hälsa kan möjligtvis förklaras av pandemieffekter, men att påverkan varit mindre för män. Män skattar sitt hälsotillstånd högre än vad kvinnor gör i båda undersökningarna 2017 och 2022.</p>				
Livsinkomster, skillnad mellan kvinnor och män	76 %	251 044 kr/år (median)	335 270 tkr/år (median).	Statistiska Centralbyrån, SCB
<p>Värdet avser kvinnors sammanräknade förvärvsinkomst (medianvärde*) angett i procent av männens sammanräknade förvärvsinkomst, år 2021. Indikatorn livsinkomst innebär att utifrån vissa variabler kunna prognostisera individers och grupper samlade inkomst över hela livet. Värdena utgår från den senaste ögonblicksbild som finns och utifrån den görs en bedömning av kvinnors och mäns olika ekonomiska förutsättningar under en livstid. Eftersom vissa variabler samt prognosverktyg som tar hänsyn till inflation mm saknas blir bilden inte helt komplett.</p> <p>Sett till sammanräknad förvärvsinkomst och inkomst av kapital under 2021 syns tydliga könsskillnader (inkomst av kapital, medelvärde kvinnor: 33 635 kr, medelvärde män: 77 275 kr). Under 2021 var kvinnors sammanräknade förvärvsinkomst (medianvärde*) i Värmland 76 procent av männens, en procentenhet lägre än rikssnittet. Under 2021 utgjorde värmländska kvinnors kapitalinkomst (medelvärde) 44 procent av männens, vilket är sex procentenheter lägre än rikssnittet; trots att andelen kvinnor och män med kapitalinkomst var nästan lika stor (62-65 %). Ska man kunna göra en bedömning av hur inkomster från förvärv och kapital påverkar livsinkomsten behöver man ta hänsyn till olika vanliga livshändelser som exempelvis föräldradedighet. Gällande föräldrapenning vid barns födelse tar kvinnor i Värmland ut 71 % av de ersatta nettodagarna. Detta är en procentenhet högre än rikssnittet. Vid tillfällig föräldrapenning för vård av barn tar kvinnor i Värmland ut 61 % av de ersatta nettodagarna, vilket är samma nivå som i riket som helhet. Ojämsställda uttag av föräldrapenning har en stor negativ påverkan på kvinnors pensioner, vilket får effekter för kvinnors livsinkomst. *När det gäller förvärvsinkomst blir det mer rättvisande att titta på medianinkomst än medelinkomst, då medianen inte påverkas av extrema värden i lika hög utsträckning.</p>				

5.1.1 Analys av insatser från analysmöte

5.1.1.1 Insats 1: Jämställdhetsplattform

Regional utveckling har skapat en jämställdhetsplattform för att stödja specialiseringarna och perspektiven i strategin för smart specialisering². Insatsen syftar till att jämställdhetsintegrera styrning och ledning. Smart specialisering har en stark koppling till Värmlandsstrategin³.

Bedömning av nuläget utifrån insatsen

I nuläget är jämställdhetsintegreringen personberoende och faller om det inte är den som har kompetensen som skriver fram projekt, färdplaner och handlingsplaner. Jämställdhetsperspektivet i styrning och ledning behöver stärkas hos aktörer, och genom detta arbete ska samtliga styr- och ledningsdokument jämställdhetsintegreras. Pågående arbete just nu är att alla specialiseringar ska jämställdhetsintegreras i samverkan med projekt Attraktionskraft, vilket ska vara klart till andra halvåret 2024. Först ska en utbildning kring jämställdhetsintegreringen hållas som åtföljs av en workshop. Utbildning och workshop omfattar alla anställda inom specialiseringarna och perspektiven.

Resultat på kort sikt?

- Jämställdhetsplattformen är framtagen.
- En checklista, kallad GERL (Gender Equality Readiness Level) är upprättad. Checklisten är en utveckling av SKR⁴:s modellkoncept. Utifrån checklisten görs en nulägesanalys, och sedan görs en ny värdering 1 gång/år för att se förflyttningen.
- Metodverkstaden och workshopen (läs mer om verkstad/workshop under rubriken "Bedömning av nuläget utifrån insatsen") ökar kunskapen om hållbar styrning mot långsiktiga utvecklingsfrågor.
- Det har uppstått en ökad medvetenhet samt en grundnivå i kunskap och kompetens. Det finns en förståelse för varför det ska göras och varför det är relevant att knyta samman och koppla ihop jämställdhetsperspektivet med ledning och styrning.

Effekter på medellång sikt?

- Styrning och ledning är jämställdhetsintegrerade.
- Specialiseringarna och perspektiven har börjat jobba med jämställdhetsintegrering mot sina målgrupper utifrån modellen.

Effekter på lång sikt?

- En mer jämställd arbetsmarknad, både privat och offentligt.
- Samhällsomvandling

Vad kunde ha gjorts annorlunda? Det som gick bra, vad var framgångsfaktorerna?

Den interna samordningen kunde ha varit bättre. Dialogen är viktig så att man inte arbetar i stuprör internt, då uppstår missförstånd. Samverkan är en viktig framgångsfaktor i genomförandet. En framgångsfaktor har varit att bjuda in de andra perspektiven där de ser nyttan av det som görs, vilket kan leda till något positivt. Att börja samtala är en metod som kan hålla samman arbetet och en förutsättning för att göra gemensamma insatser.

² Med utgångspunkt i tidigare arbete, analyser av förutsättningar och styrkeområden samt en bred dialog mellan regionens aktörer har sju smarta specialiseringsområden identifierats: Skoglig bioekonomi, digital hälsoinnovation, avancerad tillverkning och komplexa system, systemlösningar med solel, attraktion genom hållbar platsutveckling, livsmedel i hållbara samspel och dataspel och spelifiering. För att stimulera till innovation och möten mellan olika kunskapsområden möter specialiseringarna sju perspektiv där hållbar utveckling är det mest övergripande perspektivet. Övriga perspektiv är Cirkulär ekonomi, Digitalisering, Jämställdhet och inkludering, Social innovation, Värdeskapande tjänster och Samhällssäkerhet.

³ Utgångspunkten för smart specialisering är att det ska vara en regional kraftsamling bakom de mest lovande områdena för innovation, entreprenörskap, tillväxt och sysselsättning. Arbetet ska bidra till en hållbar utveckling och möta samhällsutmaningar som pekats ut i Värmlandsstrategin. En viktig skillnad är att strategin för smart specialisering är mer specifik och har en kortare tidshorisont, 2022–2028 än Värmlandsstrategin som gäller fram tills 2040.

⁴ Sveriges Kommuner och Regioner

Kontrafaktisk analys: Hur hade situationen sett ut om insatsen inte gjorts?

Om insatsen inte hade genomförts hade det inte skett något strukturerat jämställdhetsintegreringsarbete på det sätt som beskrivits ovan, utan det arbete som hade gjorts hade fortsatt varit beroende av enskilda individers engagemang.

5.1.1.2 Insats 2: Modell för hållbarhetsstyrning

Projekt Hållbara Värmland har utvecklat en modell för hållbarhetsstyrning. Regional utveckling och Grums kommun har tillsammans utvecklat verktyget till att bli en metod för att identifiera lokala förutsättningar (göra en nulägesanalys) och sätta mål, samt följa upp hur man ligger till i arbetsprocessens olika steg. Denna modell är tänkt att knytas till Värmlandsstrategin som ett verktyg för att kunna följa insatsers bidrag till olika organisationers måluppfyllelse för strategins, inklusive Agenda 2030:s, genomförande.

Bedömning av nuläget utifrån insatsen

Modellen för hållbarhetsstyrning används i nuläget av Grums kommun som varit pilotkommun, men det finns även andra intresserade kommuner. Insatsen stödjer implementering av de globala målen för hållbar utveckling och Värmlandsstrategin. Utifrån jämställdhetsintegreringen av modellen finns möjligheter att integrera fler perspektiv i smart specialisering.

Resultat på kort sikt?

- Större kunskap kring hållbarhetsstyrning kopplat till Värmlandsstrategin, där Agenda 2030 är integrerad som en viktig del och som en översättning av de globala målen till våra regionala förutsättningar
- Ökat engagemang och intresse kring målstyrning kopplat till Värmlandsstrategin inklusive Agenda 2030.
- Synliggörande av och uppmärksamhet kring modellen.
- Styrmodellen utvecklas utifrån jämställdhetsplattformen för att på så sätt kunna integrera perspektiven i genomförandet av smart specialisering, Värmlandsstrategin inklusive Agenda 2030.

Effekter på medellång sikt?

- Ökad spridning av modellen och därmed högre kunskap i länet.
- Checklistan GERL (Gender Equality Readiness Level) integreras som ett digitalt verktyg i styrmodellen.

Effekter på lång sikt?

- Hållbar regional utveckling.

Vad kunde ha gjorts annorlunda? Det som gick bra, vad var framgångsfaktorerna?

En lärdom är att arbetet kunde ha genomförts smidigare med en tydligare och tidigare förankring med ledning och generellt inom verksamheten. Verksamheten lär sig hela tiden att arbeta processinriktat och minska stuprörstänket, och hur viktigt kommunikation är i detta. Vidare skulle jämställdhetsintegreringen kunna ha gjorts från början tillsammans med Grums kommun, vilket hade sparat tid och gett viktiga insikter i ett tidigare skede. En framgångsfaktor är att verksamheten vågat prova något nytt som till slut resulterat i en möjlig väg framåt för att tydliggöra kopplingen mellan Värmlandsstrategin och Agenda 2030.

Kontrafaktisk analys: Hur hade situationen sett ut om insatsen inte gjorts?

Om insatsen inte hade genomförts hade det varit svårare att visualisera för kommunerna hur man ska arbeta med Värmlandsstrategin. Det är just det visuella som visat sig vara en framgångsfaktor, att kunna se hur det hänger ihop och att det finns positiva exempel som man kan lära av. I Grums hade politikerna fått svårare att värdera vilka åtgärder som ska prioriteras, och det hade inte varit samma medvetenhet om hur man kan bidra till agendan ända ner till individnivå, samt hur Värmlandsstrategin är ihopkopplad med Agenda 2030. Om denna insats inte hade gjorts hade man behövt arbeta på

annat sätt med att synliggöra hur man kan integrera Värmlandsstrategin i styrningen.

5.1.2 Bedömning av måluppfyllelse

Alla inom Regional utveckling arbetar med att främja en hållbar regional utveckling, och här redovisas två konkreta insatser som exempel. Det är svårt att genom mätningar uppvisa en konkret förflyttning mot ett mer hållbart Värmland. men det som lyfts här är en del i att utvecklingen går i en positiv riktning på lång sikt. Allt eftersom mätningen av förflyttningen till ett mer hållbart Värmland utvecklas kan svaren bli mer precisa.

5.2 Öka takten i arbetet med omställningen av och kompetensförsörjningen till det värmländska näringslivet och arbetsmarknaden för att stärka Värmlands långsiktiga konkurrenskraft, attraktivitet, tillväxt och hållbarhet. Det territoriella perspektivet ska genomsyra arbetet.

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Källa
Matchning mellan utbildningsinriktning och yrke	73,5 %	-	-	Statistiska Centralbyrån, SCB
Indikatorn mäter andel som är matchade mot det yrke man utbildat sig till; "ämnesinriktningen stämmer helt" (både inrikes och utrikes födda). Senaste värde avser år 2021 (samma värde som i delårsrapporten). Ingen förändring jämfört med 2020. Det finns en skillnad i matchningen när man jämför inrikes och utrikes födda. Utrikes födda arbetar i högre utsträckning i yrken de inte är utbildade till. Detta är en viktig faktor att arbeta med i kompetensförsörjningsarbetet för att komma till rätta med den stora kompetensbristen i länet.				
Innovationsindex	82,1	-	-	Reglab
Innovationsindex räknas fram utifrån resultat från indikatorer inom tre olika mätområden: Grundförutsättningar, marknadsförmåga och förnyelseförmåga. Det senaste indexvärdet (0-100) för Värmland (år 2021) är 82,1, vilket är en ökning från 2019 då index var 80,4. Trots det backar Värmland en placering från 13:e till 14:e plats av de 21 regionerna, vilket indikerar att flera regioner klivit framåt sedan senaste mätningen. Vårt att notera är att Dalarna och Gävleborg är de regioner som har de två lägsta värdena totalt sett, så Norra Mellansverige har låga indexvärden överlag. Delindex för de tre mätområdena är enligt följande: Grundförutsättningar: 83,5 (2019: 81,6), förnyelseförmåga: 78,7 (2019: 84,2) och marknadsförmåga: 84 (2019: 75,3). Reglab kommer inte att fortsätta ta fram innovationsindex eftersom indikatorn anses ha för stora svagheter.				
Tillgång till grundläggande service	81 %	-	-	Tillväxtverket
Indikatorn mäter hur stor andel av invånarna i länet som har ett avstånd på max 5 km till dagligvaror med fullsortiment. Senaste värde avser år 2022. 2020 och 2021 var värdet i stort detsamma. Stabilt värde över tid.				
Företagsklimat	51 %	-	-	Svenskt Näringsliv
Värdet avser andel företagare i länet som anser att kommunens företagsklimat är bra, mycket bra eller utmärkt år 2023. Två kommuner i länet ligger under rikssnittet, och spannet i länet ligger mellan 68-22%. De senaste fem åren har snittet legat på i stort sett samma nivå, dvs runt 50 %. Under hela femårsperioden har Värmland befunnit sig över rikssnittet.				

5.2.1 Analys av insatser från analysmöte

5.2.1.1 Insats 1: Grön omställning

Insatsen har sitt ursprung ur ett flertal politiska initiativ som alla handlar om grön omställning i Värmland, framför allt att bli oberoende av fossila bränslen. Insatsen ska mynna ut i en insatsplan för

verksamheten Regional utveckling. Insatsplanen ska fungera som ett paraply för grön omställning och innehåller en beskrivning av ett önskat läge, en faktabas samt en berättelse för att visa vad regional utveckling behöver fokusera på för att lyckas med den gröna omställningen. Insatsplanen för grön omställning omfattar fem områden: Miljö/energi, kompetens, näringsliv/arbete, forskning/innovation och omställningsförmåga. Under hösten 2023 har ett underlag för insatsplanen tagits fram. Underlaget utgör svar på de politiska initiativen och ska presenteras i mars 2024.

Bedömning av nuläget utifrån insatsen

- Miljö/energi: Inom branscherna som ingår i bioekonomin är det låga klimatutsläpp i dagsläget, men transportsektorn står för 45 % av utsläppen i länet⁵ och där saknas åtskilliga insatser, om avsikten är att nå fossilfrihet 2030 (ett regionalt och nationellt mål). Tillgång på elkraft behöver öka för att möta morgondagens behov samt göra oss mindre beroende av import då länet endast har en självförsörjning på ca 70 % i dagsläget. Det för närvarande höga kostnadsläget, inflationen samt långsamma tillståndsprocesser och opinion försvårar investeringar och kan bromsa den gröna omställningen, men kan också vara en drivkraft för långsiktigt förändringsarbete.
- Kompetens: Det är en låg utbildningsnivå i länet, men det finns en del spetskompetens.
- Näringsliv/arbete: Länet är svagt vad gäller branschbredden.
- Forskning/innovation: Det finns ett fungerande universitet, men det är också mycket kvar att göra inom området. Smart specialisering är en bra grund för att göra rätt saker.

Resultat på kort sikt?

- Kunskapsunderlag för Regional utvecklings fortsatta arbete med den gröna omställningen i Värmland. Underlaget kan också användas av andra aktörer.
- Ökad förståelse för hur arbetet med grön omställning påverkar de olika områden som Regional utveckling verkar inom.
- Verktyg att använda i det kommande arbetet så att det går att följa upp.
- Regional utveckling arbetar brett över strategiområdena i den gröna omställningen, en början till att riva stuprören och se helheten. Nya arbets- och angreppssätt.
- Region Värmland tar initiativ för att leda och samordna arbetet med elförsörjningsfrågan i brett samarbete med länets aktörer⁶

Effekter på medellång sikt?

- Insatsplan med nödvändiga insatser som Regional utveckling behöver göra för omställningen.
- Förståelse för omställningen som måste ske, vilket leder till beteendeförändringar och inspirerar till framtidstro.
- Insatserna för grön omställning gestaltar möjligheterna, de framgångsrika vägarna att nå hållbarhet i ett samhälle som utvecklas framåt.

Effekter på lång sikt?

- Ett fossilfritt Värmland
- Cirkulär biobaserad ekonomi ersätter en linjär ekonomi
- Hushållande med resurser och ekonomi.
- Värmland är framgångsrikt inom innovationsekosystemet.

Vad kunde ha gjorts annorlunda? Det som gick bra, vad var framgångsfaktorerna?

Det finns mycket att lära utifrån processen kring grön omställning. Det har varit en trevande, sökande process som inneburit mer arbete än man först trodde. Det skulle kunna ha upprättats en tydligare tidsplan med en bättre framförhållning, då arbetet med grön omställning kolliderade med andra uppgifter. Det har dock inte gått att förutse alla moment som kom till i processen, och det har varit svårt att veta hur mycket tid som varit nödvändigt att lägga på varje steg. Det har inte heller varit tydligt

⁵ Enligt förstudien Fossilfria transporter i Värmland, RISE (Research Institutes of Sweden)

⁶ Länsstyrelsen har ansvar för tillsyn, att ta fram strategier mm vad gäller elförsörjningsfrågan, men Region Värmland har tagit initiativ att leda och samordna arbetet utifrån det regionala utvecklingsuppdraget (se avsnittet om Elkraft Värmland)

vad som förväntades i arbetet. Den interna förankringen och kommunikationen mellan ledning och verksamhet hade kunnat vara bättre. Processen har dock lett fram till ett bra underlag som kommer att vara ett värdefullt diskussionsmaterial inför arbetet med insatsplanen. En framgångsfaktor har varit en bred kunskap kring vad som förväntas hända inom grön omställning.

Kontrafaktisk analys: Hur hade situationen sett ut om insatsen inte gjorts?

Det samlade arbetet kring grön omställning hade sannolikt bedrivits mer splittrat inom verksamheten och därmed inte lika kraftsamlande. Regional utveckling hade kunnat bli omsprungna av omvärlden, istället för att gå den till mötes. Samhällsomvandlingen går snabbt, och Regional utveckling hade inte varit lika förberedda på omställningsprocessen. Avdelningen hade inte på samma sätt varit en samlad kraft och hade inte haft samma möjlighet att påverka framåt, eftersom verksamheten hade varit sämre rustad för det som kommer att ske. Vidare hade det inte varit samma intresse för Region Värmlands gröna omställningsarbete från andra regioner och aktörer som det är nu, vilket bidrar till varumärkesarbetet. Det hade varit svårare att hävda att Region Värmland lever upp till visionen i Värmlandsstrategin att förändra världen.

5.2.1.2 Insats 2: Modell för att göra bedömningar av det regionala arbetsmarknadsbehovet

Bedömning av nuläget utifrån insatsen

Regional utveckling bygger upp en modell för hur bedömningarna ska fungera långsiktigt och utan manuell handläggning, där man håller på att utforma en databas. Insamling av data är en del och uppbyggnaden av system en del. Man tar fram statistik och gör intervjuer med branschorganisationer. Behovet har inte dimensionerats tidigare, utan utbildningsutbudet har byggts upp utifrån vad ungdomarna vill studera. Ungdomars intresse och arbetsmarknadens behov behöver synkas så att man inte utbildar till arbetslöshet. Vilka utbildningar finns, och vilka behövs? En rapport har lämnats in till Skolverket, och utbildning ska dimensioneras utifrån det som står i rapporten. De som påbörjar utbildning år 2025 börjar på utbildningar som dimensionerats utifrån denna rapport.

Resultat på kort sikt?

- En bättre bild av hur behovet ser ut för att möta faktiska behov på arbetsmarknaden

Effekter på medellång sikt?

- Ökad medvetenhet om utbud och möjligheter, så att ungdomar och vuxna kan göra mer informerade och medvetna val.
- Fler vuxna har gjort en omställning och fyllt på sin utbildning för att ha kvar sin anställning eller karriärväxla; alternativt för att byta yrkesbana och bli anställningsbar.
- Arbetsgivare ser vikten av strategisk kompetensförsörjning och redan anställda får nödvändig kompetensutveckling
- Ett fungerande omställningsstudiestöd

Effekter på lång sikt?

- Bättre matchning mellan val av utbildning och behovet på arbetsmarknaden generellt, beroende på en attitydförändring kring val av utbildning.
- Arbetsgivaren får tag på den kompetens man behöver och man utbildar sig i de yrken där det går att få arbete.
- Möjligheten att förändra sin situation skapar framtidstro och bättre folkhälsa.

Vad kunde ha gjorts annorlunda? Det som gick bra, vad var framgångsfaktorerna?

En framgångsfaktor har varit att man har hittat en bra samverkansmetod för modellen. En lärdom i processen har varit att tänka igenom mer hur man framställer saker, nu när man vet mer om vad man ska fokusera på utifrån hur Skolverket valde att använda rapporten som underlag. När strukturen finns på plats kommer det att bli mindre arbete, och alla regioner bör titta på hur man kan genomföra arbetet på ett likvärdigt sätt.

Kontrafaktisk analys: Hur hade situationen sett ut om insatsen inte gjorts?

Om insatsen inte genomförts hade utbildningarna inte dimensionerats utifrån arbetsmarknadens behov, vilket i sin tur leder till en obalans på arbetsmarknaden och högre arbetslöshet, samt att företag inte får tag i rätt kompetens. I förlängningen hade det lett till högre kostnader för bidrag, ökat utanförskap och sämre folkhälsa.

5.2.2 Bedömning av måluppfyllelse

Insatsen grön omställning handlar i högsta grad om att öka takten i den omställning som är nödvändig för Värmland. Analysen visar att Regional utveckling har samlat och samordnat sina resurser utifrån den politiska vilja som visat sig i ett flertal politiska initiativ för att stärka arbetet med omställningen enligt Värmlandsstrategin. Att kunna möta kompetensbehovet är avgörande för att omställningen ska vara framgångsrik, och insatsen att hitta en modell för att matcha utbildning och kompetensbehov bedöms i analysen på lång sikt bidra till en mer balanserad arbetsmarknad.

5.3 Särskilt fokus ska riktas mot att utveckla el- och energiförsörjning, livsmedelsproduktion och besöksnäring.

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Källa
Projektmedel, antal kronor el- och energiförsörjning	16 062 417	-	-	Regional utveckling, Region Värmland
Värdet avser antal kronor som Region Värmland beviljat till pågående projekt under 2023, och som gäller el- och energiförsörjning (värdet vid delårsrapporten var 9 376 044 kr). Aktörerna har ännu inte sökt så mycket projektmedel inom detta område, det satsas mer på bioekonomi. En anledning till detta kan vara att el- och energiförsörjningsfrågan blivit högaktuell först under 2022 pga energikrisen. Före kriget i Ukraina var el och energi mest en fråga om kapaciteten i Värmland, relaterat till tillräcklig energiförsörjning för etablering. Frågan borde ha prioriterats högre redan före 2022 med anledning av behovet av förnybar energi, och då handlar det inte bara om el utan även om hållbara transporter.				
Projektmedel, antal kronor besöksnäring	15 623 809	-	-	Regional utveckling, Region Värmland
Värdet avser antal kronor som Region Värmland beviljat till pågående projekt under 2023, och som gäller besöksnäringen (värdet vid delårsrapporten var 11 344 931 kr). En relativt stor andel av Region Värmlands projektmedel beviljas till besöksnäringen.				
Projektmedel, antal kronor livsmedelsproduktion	15 275 623	-	-	Regional utveckling, Region Värmland
Värdet avser antal kronor som Region Värmland beviljat till pågående projekt under 2023, och som gäller livsmedelsproduktion (värdet vid delårsrapporten var 13 275 520 kr). Region Värmland har beviljat en förhållandevis stor andel projektpengar inom området, vilket kan förklaras av att det på senare tid blivit en prioriterad fråga, till skillnad från tidigare då livsmedelsproduktion inte varit en fråga för Regional utveckling. Livsmedelsfrågan finns nu med på ett annat sätt tack vare att det är en smart specialisering, men det finns mycket kvar att utveckla inom området.				
Antal gästnätter	2 450 297	-	-	Tillväxtverket
Värdet avser antal gästnätter* i Värmland under perioden januari t o m december 2023. Under perioden har antalet gästnätter ökat med en procent i riket som helhet, men minskat med två procent i Värmland, jämfört med samma period 2022. 2022 var antalet gästnätter i Värmland under sommaren på samma nivå som 2019, dvs innan pandemin. Sommaren 2023 nåddes inte samma nivå, sannolikt beroende på inflation och vikande konjunktur. Andelen svenska turister till Värmland har minskat med fem procent 2023 jämfört med året innan. Andelen utländska turister har ökat med fyra procent. Vid jämförelse av januari - december 2023 med föregående år har antalet besökare från Norge minskat med tio procent och besökarna från Tyskland med fem				

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Källa
procent. Däremot har antalet turister från Nederländerna ökat med en procent, besökare från Danmark har ökat med 87 procent och antalet turister från Sydkorea har ökat med 674 procent. * Gästnätter/övernattningsnätter avser antal nätter en gäst har genererat på anläggningar som bedriver kommersiell övernattningsverksamhet i Sverige: hotell, stugbyar, vandrarhem, campingar och förmedlade privata stugor och lägenheter (exklusive Airbnb). Gästens hemland avser det land där gästen, oavsett medborgarskap, är stadigvarande bosatt i mer än 12 månader. Förmedlade privata stugor och lägenheter ingår alltså i statistiken, men inte om de förmedlats via Airbnb				
Basfinansiering, antal organisationer inom de tre områdena	3	-	-	Regional utveckling, Region Värmland
Tre av totalt nio basfinansierade aktörer återfinns inom branscherna el- och energiförsörjning (Glava Energy Center), livsmedel (NIFA) och besöksnäring (Visit Värmland).				

5.3.1 Analys av insatser från analysmöte

5.3.1.1 Insats 1: Elkraft Värmland

Bedömning av nuläget utifrån insatsen

Värmlands län förväntas få en rejält ökad elanvändning redan till 2030, främst i kommunerna Grums, Hagfors och Hammarö. I Swecos scenarier (Beställd av ELLEVIO) ökar Värmlands elanvändning från dryga 5 TWh med mellan 2–4 TWh fram till 2030. Därefter är den i princip oförändrad till 2045, och landar på totalt cirka 8–9 TWh, allt exklusive förluster vilket betyder ca 78 % ökning.

I Värmland möter ny etablering av fossilfri kraftproduktion flera utmaningar. Trots stor tillgång på mark är tillståndprocesserna utdragna. Långa ledtider för utbyggnad av de nationella såväl som de regionala och lokala näten, begränsar överföringskapaciteten. Dessutom finns det målkonflikter mellan utbyggnadsplaner, etablering av nya företag och intressen hos lokalbefolkningen som fördröjer beslutsprocesserna.

Elproduktionen byggs inte ut i samma takt som behovet ökar, varför den negativa elbalansen i länet kvarstår. Detta beror på att stamnätet inte kan ta emot mer produktion i dagsläget. Investeringsbehovet för hela infrastrukturen mellan 2021 och 2045 uppskattas uppgå till cirka 42 miljarder kronor, varav merparten är reinvesteringar. Även för elnätet handlar det främst om reinvesteringar i det befintliga nätet, och där främst lokalnätet samt ledningsförynyselser inom transmissionsnätet.

För att underlätta dialogen och leda samarbetet på regional nivå har Region Värmland därför startat forumet Elkraft Värmland tillsammans med energiaktörer och länsstyrelsen. Här saknas idag resurser för att arbeta effektivt och Region Värmland har därför sökt utvecklingsmedel för ett treårsprojekt med en rad aktiviteter för att underlätta utvecklingen av ett smartare energisystem.

Resultat på kort sikt?

- Kartläggning av situationen som ger mer kunskap om bakomliggande fakta och kommande behov.
- Elkraftsanalyser, där en analys tagits fram under 2023 av Glava Energy Center (GEC), och som sattes igång med hjälp av Region Värmlands förstudie.

Effekter på medellång sikt?

- Genom rollen som ordförande i styrgruppen för Elkraft Värmland kan Region Värmland vara med och verka för att Värmland ska kunna vara konkurrenskraftiga framåt

- Ökad motivation för mer elproduktion i Värmland. Den gröna omställning som redan pågår i Norrland kommer att minska möjligheterna att köpa kraft norrifrån samtidigt som behovet ökar starkt i Värmland.
- Aktiviteter att hitta mer flexibla energisystem i väntan på en ökad energiproduktion.

Effekter på lång sikt?

- Investeringar i stamnätsutbyggnad medger ökad produktion av el i Värmland tidigast 2030.
- Ytterligare investeringar i stamnät norrut öppnar för möjligheten att köpa mer kraft samtidigt som konkurrensen och efterfrågan ökar, vilket kan öka prisnivåerna.
- Ytterligare stärkt motivation för ökad produktion av el i Värmland.

Vad kunde ha gjorts annorlunda? Det som gick bra, vad var framgångsfaktorerna?

En stark framgångsfaktor är att Region Värmland har klivit fram och tagit ledarskapet i styrgruppen. Det finns nu en bra sammanhållning i styrgruppen och beslut har fattats att gå vidare med flera åtgärder. En annan framgångsfaktor är samarbetet med Västra Götalandsregionen (VGR), vilket har givit många bra förslag på åtgärder. Mycket ska hända på kort sikt och det är en utmaning att med nuvarande resurser åstadkomma allt.

Kontrafaktisk analys: Hur hade situationen sett ut om insatsen inte gjorts?

Om insatsen inte genomförts hade Region Värmland inte kunnat ta ansvar för missionen Smart hållbart energisystem⁷. Vidare hade Region Värmland inte haft något samarbete med VGR, och inte heller sökt medel till projekt för att utveckla energisystem. Länsstyrelsen hade varit den enda regionala aktören som haft ansvar för att driva energiförsörjningsfrågan.

5.3.1.2 Insats 2: Partnerskapet för hela livsmedelskedjan

Bedömning av nuläget utifrån insatsen

Insatsen är resultatet av ett annat projekt, där Region Värmland, hushållningssällskapet, LRF, länsstyrelsen och NIFA deltog, och där man landade i att man ska involvera fler parter. I partnerskapet deltar nu också butiker, restauranger, producenter och några värmländska kommuner. I partnerskapet har diskussioner kring matfrågan i beredskapstid aktualiserats. Livsmedel är en stor del av beredskapsfrågan, och dels har NIFA en förstudie på gång på beredskapstemat tillsammans med Karlstads universitet, dels har det gjorts ansökan om projektmedel till Interreg för att koppla ihop offentliga kök med företag. Vad kan företagen leverera, och vad behöver offentliga kök i beredskapstid?

Resultat på kort sikt?

- Man har blivit bättre på att samordna sig inom Region Värmland
- Många olika parter samtalar om livsmedelsfrågan brett
- Test av olika grödor
- Det offentliga har blivit bättre på att beskriva behov i anbudsfrågor, så att fler lokala producenter lämnar anbud

Effekter på medellång sikt?

- Aktörer driver frågor gemensamt inom livsmedelsnäringen
- Ökad efterfrågan och lönsamhet i näringen.
- Kunskap om hur man odlar

⁷ Missionerna i smart specialisering handlar om ett nytt arbetssätt som adresserar samhällsutmaningar, skapar möten mellan kunskapsområden som är bredare än enskilda specialiseringar och sätter en gemensam långsiktig ambition. Inledningsvis har missionerna Smart hållbart energisystem och Hållbara, hälsosamma och jämställda smarta samhällen valts ut för att samla ett stort antal aktörer som kan göra skillnad.

Effekter på lång sikt?

- Bättre livsmedelsförsörjning i Sverige

Vad kunde ha gjorts annorlunda? Det som gick bra, vad var framgångsfaktorerna?

En framgångsfaktor har varit att få ihop alla aktörer i partnerskapet, och att hålla meningsfulla möten. Man kunde på ett bättre sätt ha tydliggjort vem som gör vad i processen framåt innan detta projekt kom till stånd.

Kontrafaktisk analys: Hur hade situationen sett ut om insatsen inte gjorts?

Om insatsen inte genomförts hade kopplingen mellan vad vi efterfrågar och vad som finns inte blivit så tydlig. Det upparbetade nätverket och samarbetet hade inte funnits.

5.3.1.3 Insats 3: Utredning om den offentliga besöksnäringen tillsammans med kommunerna

Bedömning av nuläget utifrån insatsen

Det finns ett behov av att definiera det offentligas roll i besöksnäringen. Det offentliga har ett ansvar att arbeta med attraktivitet som skapar ett Värmland där fler vill bo, besöka och verka i. En arbetsgrupp med några kommuner har skapats, som utreder det offentligas roll i besöksnäringen och hur man organiserar det på bästa sätt.

Resultat på kort sikt?

- Utredning som definierar det offentligas ansvar för besöksnäringen.

Effekter på medellång sikt?

- Synergieffekter mellan Business Region Värmland (BRV), varumärkesarbetet samt det offentligas roll för besöksnäring och platsutveckling.

Effekter på lång sikt?

- Ett attraktivt växande Värmland som attraherar fler invånare, besökare och företag.

Vad kunde ha gjorts annorlunda? Det som gick bra, vad var framgångsfaktorerna?

En framgångsfaktor är ett samlat grepp om platsutvecklingen och besöksnäringen, som behöver mynna ut i en regional besöksnäringshandlingsplan kring hur man ska arbeta för att lyfta besöksnäringens frågan i Värmland.

Kontrafaktisk analys: Hur hade situationen sett ut om insatsen inte gjorts?

Om insatsen inte genomförts hade ingen utredning gjorts om det offentligas roll i besöksnäringen och inget förslag om ny organisation hade framförts. Visit Värmland hade varit en egen organisation och upplevt frustration över att man inte har rådighet över frågor där Region Värmland har rådighet.

5.3.2 Bedömning av måluppfyllelse

Fokus för insatser och projekt har skiftat den senaste tiden och riktats särskilt mot livsmedel- och el- och energiområdena. Utredningar och projekt inom el och energi behöver initieras och samla tillräckligt många aktörer inom området. Elkraft Värmland behöver ta ledarskapet i frågan. Besöksnäringen har alltid haft särskilt fokus i Värmland, och den utvecklingen har fortsatt, sett till beviljade projektmedel. Livsmedelsområdet har vuxit stort den senaste tiden; området är högaktuellt mycket tack vare att det är en smart specialisering, men det finns mycket kvar att utveckla inom området. Att beredskapsfrågan har seglat upp som en prioriterad fråga har gjort att områdena el/energi och livsmedel blivit ännu viktigare.

5.4 Arbetet med sammanhållningspolitiken och relationen med Norge ska resultera i insatser för en hållbar utveckling och ökad samverkan med aktörer.

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Källa
Antal beviljade projekt kopplat till hållbar utveckling (sammanhållningspolitiken, Interreg)	9	-	-	Regional utveckling, Region Värmland
Värdet avser antal projekt som beviljats inom ramen för Interreg, och som kan kopplas till hållbar utveckling (värdet vid delårsrapporten var 8 st). Det finns ett uttalat krav att arbeta med hållbarhet för att få medfinansiering, och det måste visas i projektansökan. Hållbarhetsanalysen i projekten behöver dock fördjupas, och Regional utveckling behöver vara ett bättre bollplank mot projekten för att få ett större fokus på hållbarhetsperspektiven.				
Antal arrangemang/samverkansavtal med Norge	6	-	-	Regional utveckling, Region Värmland
Under aktuell period har två samverkansavtal med Norge (Viken och Innlandet) varit aktuella. Samverkansavtalet med Viken kommer så småningom att försvinna pga. omorganisationen av fylken i Norge. Aktuella arrangemang med Norge har varit Arendal, Almedalen, dialogmöte mellan politiker i Innlandet och Värmland samt deltagande i konferens i Innlandet fylkeskommuns regi om gränsöverskridande näringslivssamverkan. Värdet vid delårsrapporten var fem arrangemang/samverkansavtal.				
Antal positionspapper	9	-	-	Regional utveckling, Region Värmland
Värdet avser det antal positionspapper och remisser som tagits fram under 2023 (värdet vid delårsrapporten var fem st). Det behöver inte automatiskt vara bättre ju fler positionspapper som producerats; utan man måste se på funktionen de har och att de finns inom områden som är viktiga för Region Värmland. De positionspapper/remisser som tagits fram under året har varit inom följande områden:				
<ul style="list-style-type: none"> • Remissvar på EU-kommissionens Net-Zero Industry Act. • AER position paper on tourism of tomorrow. • AER position paper on future of work • Ett gemensamt svar från Norra Mellansverige till EU-kommissionens samråd om sammanhållningspolitiken. • Åtgärdsplan för att strukturera arbetet med de internationella nätverk som Region Värmland ingår i. • Arbetsordning i enlighet med åtgärdsplanen. • CPMR, Ställningstagande om EU:s framtida sammanhållningspolitik 2028–2034 • Urvalskriterier vid inträde och utträde ur internationella nätverk • Rapporten "Sverige-Norge – Gränslösa visioner" 				

5.4.1 Analys av insatser från analysmöte

5.4.1.1 Insats 1: Konferensen Värmland i EU

Bedömning av nuläget utifrån insatsen

Inbjudna till konferensen är beslutsfattare och tjänstepersoner på kommunal och regional nivå, samt andra aktörer som det regionala ledarskapet. Konferensen har åskådliggjort befintliga investeringsstrukturer för länets samtliga kommuner. Programmet innefattar både information om möjligheter att finansiera projekt genom EU-medel och goda exempel för inspiration, samt erfarenhetsutbyte mellan olika regioner och kommuner. Temat i år var kompetens.

Resultat på kort sikt?

- Ny kunskap hos målgrupperna i hur man arbetar med nätverk i EU
- Förståelse för vilka finansieringsinstrument som finns.
- Spridning av best practice, hur kan man jobba?
- Erfarenhetsutbyte med norska partners som innebar att man som regional aktör kan sprida kunskap om EU till kommunala aktörer. Konferensen inspirerade kommuner att starta egna aktiviteter.

Effekter på medellång sikt?

- Mobilisering av kommande insatser i Värmland för hållbar regional utveckling.
- Läger grunden för förbättringar inför kommande programperiod; att Värmland hämtar hem de pengar som finns tillgängliga för att stärka arbetet med våra styrkor och hantera utmaningarna.

Effekter på lång sikt?

- Genom att kunskapshöja blir det fler beslutsfattare som försöker påverka sammanhållningspolitiken.
- Större internationella samarbeten i kombination med andra aktiviteter inom EU och Norge.
- Stor arbetsmarknadsregion som inkluderar flera storstäder. Värmland kommer in i en större kontext.
- Ny kunskap och nya idéer som i nuläget inte finns i Värmland, i stora frågor som klimatförändringarna, ny teknik mm.

Vad kunde ha gjorts annorlunda? Det som gick bra, vad var framgångsfaktorerna?

Region Värmland kunde ha varit tydligare med syftet med att kommunerna ska engagera sig, varför det är bra att få in det som en naturlig del i verksamheten. Vidare hade det varit bra att jobba mer på styrkan i att arbeta med programmen och att det finns stöd att få inom Region Värmland, inklusive Brysselkontoret. Man kan vara mer politikertillvända på konferensen för att kunskapslyfta beslutsfattare i kommunerna.

Kontrafaktisk analys: Hur hade situationen sett ut om insatsen inte gjorts?

Om insatsen inte genomförts hade det inte kommit lika mycket projektskapande och nätverkande till stånd. Det var första gången på lång tid Region Värmland hade en fysisk konferens och visade att man fanns. Om konferensen inte hade hållits hade man haft ett sämre idéutbyte, och det kommungemensamma tankearbetet hade uteblivit. Det är viktigt att Region Värmland ser till att forum finns, annars blir det inte så tydligt att man finns till för aktörer i Värmland. Katalysatorfunktionen hade uteblivit, och man hade riskerat ett sämre anseende för att Region Värmland inte är aktiva och gör något. Vidare hade Region Värmland blivit irrelevanta inom området; man hade inte kontextualiserat EU för Värmland och inte fört ut kunskap om andra.

5.4.1.2 Insats 2: Norra Mellansverige-samarbetet inför en ny period inom sammanhållningspolitiken

Bedömning av nuläget utifrån insatsen

Arbetet inför programperiod 2028-2034 inleddes 2022, men processen har blivit mer intensiv under 2023, med flera initiativ. Region Värmland ska ta fram inspel utifrån behov och erfarenheter för Värmland och Norra Mellansverige (NMS) som kan användas för påverkansarbete. NMS har haft ett gemensamt kunskapsseminarium som lett till ett gemensamt kunskapsunderlag i NMS om övergångsregion⁸ som ska vara med i påverkansarbetet gentemot regeringen. Två regioner; Värmland och Gävleborg, arbetar aktivt inom ramen för CPMR⁹ med inspel gentemot EU-kommissionen.

Resultat på kort sikt?

- Strategi för att kunna påverka EU-kommissionen.

⁸ En övergångsregion har en lägre bruttoregionalprodukt (BRP) än snittet i EU, vilket innebär att EU går in med mer stöd i de insatser som görs i programmen.

⁹ Conference of Peripheral Maritime Regions

- Sammanställning av kunskapsunderlag för att veta vad det är Region Värmland vill påverka; finns de frågor med som är viktiga för Värmland?
- Påverkan på nationell nivå för att värmländska intressen ska tillgodoses.
- Ökad förståelse kring hur en övergångsregion fungerar – Region Värmland har kommit längre i arbetet med hur man ska arbeta för att kunna visa vad som särskiljer Region Värmland från andra regioner.
- Ökad kunskap bland medarbetare inom NMS

Effekter på medellång sikt?

- Påverka kommissionens förslag i remissförfarandet av programmet
- Påverka på nationell nivå så att värmländska intressen tillgodoses.

Effekter på lång sikt?

- Påverkan i enlighet med Värmlandsstrategin inför kommande program efter 2034

Vad kunde ha gjorts annorlunda? Det som gick bra, vad var framgångsfaktorerna?

Det som kunde gjorts bättre är ännu högre grad av politisk information, t ex i Värmlandsrådet, och att ge kunskap för att öka och bredda dialogen om behoven, samt hitta tid för framförhållning, att söka upp och förankra. Man kunde ha fått till stånd en större involvering från politiken med t ex workshops, och tagit in mer synpunkter. Man kan också jobba bättre tillsammans på alla plan inom NMS, vissa aktörer är inte med så mycket. En framgångsfaktor har varit att man knutit regionerna i NMS närmare varandra och tagit vara på det samarbetet.

Kontrafaktisk analys: Hur hade situationen sett ut om insatsen inte gjorts?

Om insatsen inte genomförts hade det funnits stora kunskapsluckor kring hur man ska agera som övergångsregion, till exempel vad gäller ekonomiska medel från EU. Regionerna inom NMS är de enda övergångsregionerna i Sverige, och om insatsen inte gjorts hade Region Värmland inte kunnat lära sig av de andra två regionerna. Vidare hade möjligheten att påverka kring sammanhållningspolitiken på nationell nivå varit sämre.

5.4.2 Bedömning av måluppfyllelse

De analyserade insatserna inom sammanhållningspolitiken och Norgesamarbetet bedöms ha lett till ökad och kvalitativt bättre samverkan med aktörer. Insatserna stärker hållbarhetsperspektiven direkt och indirekt, men Region Värmland behöver ta ett tydligare grepp kring att identifiera hur arbetet inom hållbar utveckling kan tydliggöras.

5.5 Processen med Oslo/Stockholm 2:55 och satsningarna på digital infrastruktur ska visa positiva resultat.

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Källa
Finansiering av kritiska sträckor (OS 2.55)	-	-	-	Ingen kvantitativ uppföljning. Källa för kvalitativ uppföljning i analysen är Regional utveckling, Region Värmland
Indikatorn är under utveckling och det har inte varit möjligt att följa upp den kvantitativt aktuella period. Indikatorn följs istället upp kvalitativt, se analys av genomförda insatser inom ramen för Oslo-Stockholm 2.55.				

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Källa
Tillgång till fast bredband (hushåll) 100 Mbit/s	87,4 %	-	-	Post- och telestyrelsen, PTS
Värdet avser år 2022 (samma värde som i delårsrapporten, resultatet för 2023 finns tillgängligt i mars 2024). Man kan se en ökning av hushållens tillgång till fast bredband 100 MBit/s jämfört med 2021 (81,3 %), och det är landsbygden som har ökat mest (4 procentenheter).				
Tillgång till fast bredband (arbetsställen) 100 Mbit/s	83,7 %	-	-	Post- och telestyrelsen, PTS
Värdet avser år 2022 (samma värde som i delårsrapporten, resultatet för 2023 finns tillgängligt i mars 2024). Man kan se en ökning av arbetsställets tillgång till fast bredband 100 MBit/s jämfört med 2021 (79,6 %). Total ökning är 4,1 procentenheter jämfört med 3,5 procentenheter på landsbygden, vilket innebär en större ökning i tätbebyggda områden.				
Yttäckning (+ 8 dB), tillgång till 30 MBit/s 4 G och 5 G	25,6 %	-	-	Post- och telestyrelsen, PTS
Indikatorn beskriver signalstyrkan i ett mobilnät. Värdet anger hur god yttäckning och kapacitet mobilnätet har på olika platser. Senaste värde avser år 2022 (samma värde som i delårsrapporten, resultatet för 2023 finns tillgängligt i mars 2024). (21,6 % 2021). Statistiken över mobiltäckning är inte helt tillförlitliga eftersom det först och främst avser aggregerad täckning, d.v.s. alla fyra mobiloperatörers sammanlagda täckning. För det andra är all data teoretiska modeller och bygger inte på en faktisk situation/verklig mätning. Statistiken visar inte på det användaren upplever utan möjligen kan statistiken visa på var ingen operatör har täckning, d.v.s. var det finns ett klarlagt faktiskt marknadsmisslyckande.				

5.5.1 Analys av insatser från analysmöte

5.5.1.1 Insats 1: Bredbandsutbyggnad

Bedömning av nuläget utifrån insatsen

Behovet och intresset av att ansluta sig finns i Värmland, men utbyggnaden tar tid. Det är delvis ett finansiellt problem, och finansiella åtgärder behöver vara långsiktiga. Bredbandsutbyggnaden har visserligen haft en positiv utveckling i Värmland, men den är avtagande i vissa delar av länet, framför allt pga finansiella orsaker. Utbyggnaden går framåt men kommer inte gå av sig själv i hela Värmland. Det finns bekymmer både i vissa tätorter och vissa landsbygder. Värmland ligger fortfarande bra till enligt statistiken jämfört med andra län, men utan kompletterande åtgärder riskerar Värmland att tappa positioner, särskilt med tanke på att statliga åtgärder inte löser alla utmaningar i Värmland. I tilldelningen av 2023 års statligt bredbandsstöd fick Värmland ett bättre utfall än tidigare års tilldelning. Projekt i Värmland tilldelades totalt 107 miljoner kronor av de drygt 1,2 miljarder som fanns tillgängliga i Sverige. (Detta motsvarar ca 10 % av 2023 års statliga medel. Som jämförelsetal kan nämnas att i Landsbygdsprogrammet åren 2014-2020 där medel fördelades per län, tilldelades Värmland ca 5 % för hela programperioden).

Eftersom de statliga stöden tilldelas genom att projekt konkurrerar med varandra i tre landsdelar, tvingas aktörerna som söker stöd att gå in med eget investeringskapital för att deras respektive projekt ska vara konkurrenskraftiga. Detta konkurrensutsatta tilldelningsförfarande leder till att projekten i praktiken är beroende av att efterfrågan är tillräckligt hög. Det finns därmed en risk för att vissa projekt inte kommer att genomföras fullt ut.

Därmed är det lika viktigt att Region Värmland arbetar aktivt med stötta kommuner och aktörer som beviljats stöd så att beviljade projekt genomförs i så hög grad som möjligt, som att försöka få mer statligt stöd till Värmland. Stödmedel i projekt som inte genomförs återkrävs av staten men kan inte utlysas på nytt utan att regeringen tillför motsvarande medel till statens budget kommande år.

Vad gäller måluppfyllelse av de regionala målen är det centralt dels att beviljade stödprojekt genomförs, dels att utbyggnad och anslutningsgrad i tätorter ökar. Det är främst i tätorterna som den största potentialen i att öka anslutningsgraden finns framöver. En del av det pågående teknikskiftet där kopparnät och bredbandsteknik via kopparnätet avvecklas fram till och med år 2026, förväntas leda till en ökad efterfrågan på fiber och modernare mobilteknik i tätorter. Detta är en teknikomställning där Region Värmland och kommunerna behöver arbeta aktivt tillsammans med bredbandsmarknadens aktörer.

Mobilnätets täckning och kapacitet behöver förbättras. Detta är en central fråga för Region Värmland att arbeta med under år 2024 och kommande år, tillsammans med kommuner, intresseorganisationer och marknadens aktörer. I nuläget är det svårt för enskild kommun/region att göra något åt frågan eftersom marknaden för mobila nät är nationell. Ett utvecklingsarbete är dock planerat att inledas under år 2024, med ett urval av kommuner, intresseorganisationer, närliggande regioner samt mobiloperatörerna.

Resultat på kort sikt?

- Bredbandsutbyggnaden utvecklats positivt, men ökningstakten avtar. De kommuner som anser sig vara "klara" med utbyggnaden har låg ökningstakt för den del som är kvar. Värmland behöver dock ha en högre ökningstakt än den länet har nu för att nå de regionala målen.

Effekter på medellång sikt?

- Värmland når det nationella målet 1 Gbit/s i absolut närhet (mål: 98 %). Utbyggnaden går dock snabbare på pappret än i verkligheten¹⁰
- Utbyggnaden och stödbehovet har gått in i en annan fas. Vad gäller behovet av investeringsstöd på landsbygden är inte det viktigaste att få mycket pengar ett år, utan viktigare att ha pengar under lång tid och arbeta i takt med att behov och efterfrågan uppstår hos kunderna istället för, så som staten gör, med stora och kortsiktiga satsningar på några års sikt. Utvecklingen av digitala tjänster behöver också gå framåt för att en ökad efterfrågan ska uppstå.
- Mobilnätets täckning och kapacitet har förbättrats.

Effekter på lång sikt?

- Det finns förutsättningar för att nå de högt satta målen, men det kommer att ta lång tid och krävas finansiering. Tiden följt av finansiering är de stora faktorerna vid bredbandsutbyggnad.
- Regeringen har initierat ett arbete med framtida bredbandspolitiken, tiden efter år 2025. Vilka ambitioner vad gäller nya målsättningar och påföljande åtgärder som regeringen kommer presentera, är ännu oklart.
- Efterfrågan från kunderna kommer sannolikt att finnas, i takt med utvecklingen av digitala tjänster.
- Staten kommer inte att lösa alla finansieringsbehov av digital infrastruktur i Värmland¹¹

Vad kunde ha gjorts annorlunda? Det som gick bra, vad var framgångsfaktorerna?

En förutsättning är att man måste förstå de 5 parametrarna: pengar, efterfrågan, tillstånd som krävs, engagerade aktörer i bredbandsbranschen (marknadsförutsättningar) samt tidsaspekten. Värmland har hittills varit framgångsrika vad gäller bredbandsbyggnad eftersom det har varit en stor finansiella satsning, enkelt att investera, hög efterfrågan och bra marknadsförutsättningar. Hittills har efterfrågan

¹⁰ Det är inte alltid statistiken speglar de faktiska förhållandena. Statistiken är ingen absolut sanning utan mer en indikation på om utbyggnaden fortgår eller planar ut. Vissa mått i den årliga kartläggning som staten genom Post- och telestyrelsen tar fram, tolkas olika av bredbandsmarknadens aktörer och leder till felaktigheter och osäkerheter i statistiken. Då kartläggningen ligger till grund för tilldelning av stöd, blir det fel i flera led. Kartläggningen behöver förtydligas och dess kvalitet behöver öka. Ett säkert mått är däremot faktiska anslutningar, då datainsamlingen i det mättet är säkrare. Mål och indikatorer bör framåt fokusera på faktiska anslutningar, eftersom det är först när fastigheterna är anslutna som nyttan med bredbandsutbyggnaden uppstår.

¹¹ Som framgår av en särskild analys genomförd under år 2023, bör Region Värmland förbereda sig på framtida finansiering av digital infrastruktur. Detta kan ske med eller utan kommunal medfinansiering (t.ex. genom kumulering av offentligt stöd)

främst kommit från hushållens egna behov. Framöver är det sannolikt att offentlig sektors behov av digitalisering, och därmed behovet av digital infrastruktur, kommer vara en ökad drivkraft för den fortsatta utbyggnaden. Nyttan i verksamheten, det vill säga användandet/digitaliseringen, behöver i högre grad än tidigare kopplas ihop med digital infrastruktur. Detta är två samverkande frågor.

Kontrafaktisk analys: Hur har situationen sett ut om insatsen inte gjorts?

Fiberutbyggnaden i Värmland hade inte nått så långt som den gjort. Värmland ligger bra till jämfört med andra län vad gäller tillgång till fast bredbandsinfrastruktur, och så hade det inte varit om Region Värmland inte arbetat med främjande och finansiering. Det hade dessutom varit större skillnader i utbyggnaden mellan olika kommuner.

5.5.1.2 Insats 2: Oslo-Stockholm 2.55

Bedömning av nuläget utifrån insatsen

Stråket Oslo-Stockholm är föreslaget att ingå i TEN-T som stamnätsskorridor, vilket Region Värmland arbetat för sedan 2014. EU-parlamentet ska ta beslut om detta i april 2024. Det medför att det här stråket får allt större strategisk betydelse. Trafikverken i Sverige och Norge har genomfört en första gemensam utredning gällande ny förbindelse mellan länderna, och Sverige och Norge har kroat arm i frågan pga. politisk påverkan från de norska och svenska regeringarna. Mycket har hänt inom Oslo-Stockholm 2.55 under 2023, och det går åt rätt håll, vilket är resultatet av ett långsiktigt påverkansarbete mot både EU och Sveriges regering. En ansökan om EU-medel har gjorts om att göra en lokaliseringstudie för Nobelbanan mellan Kristinehamn-Örebro. Regeringen har godkänt att ansökan får skickas in till EU och prövas där mot andra ansökningar. Ett arbete har också gjorts för att tydliggöra de stora regionala nyttorna av Nobelbanan i stråket Karlstad-Örebro

Resultat på kort sikt?

- Successiva beslut om etapperna i stråket.
- Karlstad resecentrum är en viktig nod för stråket, och kommer att vara färdigbyggt om fem år.
- Man kommer att ha landat i hur stråket ska dras väster om Karlstad.
- Beslut har fattats i kommande nationella planen.
- Samverkan mellan Region Värmland och andra delägare ger konkreta resultat. Ett exempel är beslutet att förskottera halva kostnaden av lokaliseringstudien (EU står för halva kostnaden, och delägarna står för andra halvan) Om det byggs en Nobelbana hoppas man få tillbaka investeringen från staten.

Effekter på medellång sikt?

- Eventuellt beslut om dubbelspår där man beslutat att stråket ska gå; ett högt satt mål. Det krävs dock först ett beslut om hur stråket ska gå, eftersom det inte är klarlagt i nuläget.
- Nyttorna av stråket uppstår allt eftersom olika etapper byggs ut.
- Det blir lättare att resa öst-västlig riktning. Ur ett försvarsperspektiv behöver man i större utsträckning röra sig i denna riktning, Oslo-Stockholm blir ett viktigt stråk i detta sammanhang för att transportera människor och material i öst-västlig riktning.

Effekter på lång sikt?

- Stråket Oslo-Stockholm är utbyggt enligt plan
- Klimatnytta med anledning av att fler tar tåget
- Större arbetsmarknadsregion, kompetensförsörjningen gynnas
- Bättre förutsättningar att bo i landsbygderna (i kombination med satsningar på digital infrastruktur)

Vad kunde ha gjorts annorlunda? Det som gick bra, vad var framgångsfaktorerna?

Viktiga framgångsfaktorer i detta långsiktiga arbete är påverkansarbete och uthållighet.

Kontrafaktisk analys: Hur hade situationen sett ut om insatsen inte gjorts?

Om insatsen inte hade gjorts hade stråket Oslo-Stockholm inte varit lika uppmärksammat som det är nu, och det hade inte kommit upp på nationell och europeisk nivå på samma tydliga sätt. Många av de utredningar som gjorts till grund för att fatta beslut om utbyggnad och investering hade inte funnits, och ansökan om lokaliseringsutredning hade inte kommit till stånd.

5.5.2 Bedömning av målpuppfyllelse

Positiva resultat och framsteg kan påvisas både för bredbandsutbyggnaden och Oslo-Stockholm 2.55. Konkreta resultat under 2023 är att stråket är en prioriterad sträcka i TEN-T och ansökan om lokaliseringsutredning har godkänts av regeringen. Utsikten för finansiering av nya sträckor i nationell plan är dock låg eftersom det är medelsbrist, något som ligger utanför Region Värmlands kontroll. Vad gäller den digitala infrastrukturen finns det en del oro inför framtiden, då man kan se att den positiva utvecklingen håller på att mattas av, något som drabbar Värmland även sett ur ett territoriellt perspektiv. Region Värmland behöver jobba aktivt med genomförandet av utbyggnaden för att nå målen, och det är nödvändigt att hänga med i den digitala utvecklingen framöver och inte bara titta på statistiken för utbyggnaden. Kombinationen bra infrastruktur och digital infrastruktur kan bidra till en större arbetsmarknad.

5.6 Region Värmland ska ta ett tydligare samordningsansvar för den statliga arbetsmarknadspolitiken.

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Källa
Tydligare samordningsansvar?	Nej	-	-	Regional utveckling, Region Värmland
Under aktuell period 2023 kan man inte se ett tydligare samordningsansvar. Däremot sågs en stor skillnad i samordningsansvaret 2022 jämfört med 2021.				

Frågan om arbetsmarknadspolitiken och de regionala behoven lyfts kontinuerligt i de olika nationella sammanhang som Region Värmland deltar i. Under perioden har det framför allt varit aktuellt på tjänstepersonforum och politikerforum samt i nätverksmöten kopplat till kompetensförsörjningsfrågan.

I juni 2022 antogs en ny lag om dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning (omfattar även yrkesvuxutbildningarna). I propositionen till denna lag (2021/22:159 Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning) framgår att behovet lyfts av att regionerna, inom ramen för tillväxtarbetet, ska fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet. Under 2022 presenterades en kompetensförsörjningsrapport som Regional utveckling arbetat vidare med under 2023 tillsammans med kommunerna. Vidare har Regional utveckling arbetat fram en struktur för att löpande ta fram underlag, så att man kan ge rätt informationsunderlag och samordna i syfte att kommunerna ska kunna fatta rätt beslut för dimensioneringen av gymnasial- och yrkesvuxutbildning. Under 2023 har kommunerna använt detta i sitt arbete att dimensionera utbildningsutbudet framåt vilket kommer påverka utbudet från 2025 då det kommer matcha efterfrågan i högre grad än det gjort tidigare, eftersom intresset för utbildningarna styrt i högre grad.

Det tidigare omställningsrådet har under våren ombildats till ett kompetensförsörjningsråd där regionala aktörer inklusive kommunerna ingår. Syftet med rådet är att främja kompetensförsörjningsfrågor. Bland annat har arbetet att ta fram en kompetensförsörjningsplan kommit igång där Region Värmland är samordnare.

5.7 Färdplanerna utifrån den nya smarta specialiseringsstrategin ska implementeras.

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Källa
Implementering pågår?	Ja	-	-	Regional utveckling, Region Värmland
Implementeringen av arbetssättet utifrån färdplanerna pågår och ger redan effekter, även om dokumentet med färdplanerna ännu inte är färdigställt.				

För att rikta in och styra arbetet med strategin för smart specialisering ska färdplaner arbetas fram (en färdplan per specialisering). Färdplanerna kan beskrivas som arbetsverktyg för att implementera strategin. Färdigställandet av färdplanerna har dragit ut på tiden, men arbete pågår med att skapa ett sammanhållet dokument med alla färdplaner. *Arbetssättet* med färdplanerna är dock redan implementerat, även om dokumentet inte är färdigställt. Verksamheten har lagt ner ett stort arbete i dialogen med plattformar, vilket redan har gett effekt. Idéerna implementeras av aktörer som klustren, Karlstads universitet m fl, och 27 projekt har beviljats under 2023 som har koppling till smart specialisering.

Ett arbete med att upprätta en databas för att strukturera projekten som är kopplade till färdplanerna pågår. Syftet är att kunna visa vilka resultat och effekter projekten ger och hitta samordningsvinster i att följa och förstå hela innovationssystemet. Ambitionen är att dokumentera processen, och implementeringen av modellen/systemet för detta är ständigt pågående och utvecklas kontinuerligt. Kopplingen mellan strategin för smart specialisering och Värmlandsstrategin blir konkret i specifika projekt, och tanken är att utveckla befintliga kanaler och verktyg. På sikt ska processerna för implementeringen av smart specialisering och Värmlandsstrategin synkroniseras i ett och samma årshjul.

5.8 Utforma en hållbar strategi för hantering av vattenstrategiska frågor inom uppdraget för Regional utveckling.

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Källa
Strategi finns?	Nej	-	-	Regional utveckling, Region Värmland
Det finns ett samlat förhållnings- och arbetssätt kring hur verksamheten ska arbeta inom det vattenstrategiska området. Det finns dock inte någon fastställd skriftlig strategi i frågan.				

Det finns inte någon fastställd skriftlig strategi i frågan men ett arbete är snart slutförd för en inventering och ställningstagande för vilka vattenstrategiska frågor regional utveckling ska driva och genom vilka nätverk och funktioner detta ska ske.

En kartläggning av nätverk har genomförts och en översyn och sammanställning av styrdokument, andra strategier och omvärldsbevakning pågår parallellt. Under året har Vänersamarbetet beviljats verksamhetsbidrag, ett led i att mer aktivt verka inom området och i enlighet med det förslag som kommer att presenteras. Arbete med att ta fram förslag på prioritering av frågor och rekommendationer kring arbetssätt pågår och är i slutfas för återrapportering tidigt 2024.

6 Hållbar organisation

6.1 Hållbar organisation - Hållbart arbetsliv

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Sjukfrånvaro (Källa: Region Värmland)	2,3 %	3,6 %	0,1 %	3 %
<p>Snittet för sjukfrånvaron för Regional utveckling 2023 är 2,3% (2022: 3%). Av den totala sjukfrånvaron (procentuellt hur många sjuktimmars det är i relation till arbetade timmar) står männen för 0,1% (2022: 1,3%) och kvinnorna 3,6% (2022: 4%). Vid en jämförelse med Region Värmland som helhet är snittet för sjukfrånvaron 2023 6,6 % (2022: 7,2%); männen stod för 4,2 % (2022: 4,9%) och kvinnorna 7,2% (2022: 7,8%). Medarbetarna inom Regional utveckling har stora möjligheter att arbeta på distans, vilket innebär att medarbetarna ibland arbetar hemifrån trots sjukdom (detta förhållande gäller även vid vård av barn). Det medför att det som i andra verksamheter syns i sjukfrånvaro till viss del är dolt inom Regional utveckling.</p>				
Nöjd Medarbetar Index (NMI) (Källa: Region Värmland)	78	78	79	80
<p>Nöjd Medarbetar Index (NMI, index 0-100) för Regional utveckling är 78 för år 2023 (2022: 79). NMI är ett totalindex bestående av tre delindex: Motivation, indexvärde 77 (2022: 80), Ledarskap, indexvärde 88 (2022: 86) och Styrning, indexvärde 69 (2022: 73). Regional utveckling arbetar enhetsvis med resultatet från medarbetarundersökningen och upprättat åtgärder där undersökningen påvisat brister. Avdelningen arbetar vidare med indexområdena Styrning och Motivation som har en nedåtgående trend.</p>				

6.2 Hållbar organisation - Respektfulla möten

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Andel medarbetare som upplevt kränkningar eller trakasserier (Källa: Region Värmland)	7 %	-	-	0 %
<p>I medarbetarundersökningen svarar 7 % ja på frågan "Har du vid något tillfälle under de senaste 12 månaderna varit utsatt för mobbning eller trakasserier i arbetet?" (2022: 4,8 %) Vidare uppger 2 % (2022: 2,4%) sig ha blivit utsatt för represalier.</p> <p>På frågorna "Har du vid något tillfälle under det senaste året varit utsatt för sexuella trakasserier i arbetet?" och "Har du vid något tillfälle under det senaste året varit utsatt för diskriminering" svarar 0 % ja på frågan.</p> <p>Ledningen för Regional utveckling uppmuntrar medarbetarna att kontakta närmaste chef eller överordnad för att hantera detta enligt gällande rutiner.</p>				

6.3 Arbete med personal- och arbetsmiljöfrågor

Regional utveckling har under året haft flera olika insatser som syftat till att undersöka, riskbedöma, åtgärda och följa upp personal- och arbetsmiljöfrågor. Handlingsplanen för SAM (systematiskt arbetsmiljöarbete) inklusive organisatorisk och social arbetsmiljö arbetas fram tillsammans med både fackliga ombud och skyddsombud. Handlingsplanen kommuniceras med medarbetarna som kan komma med inspel och förtydliganden. Avdelningen arbetar med frågorna löpande och stämmer av läget med medarbetarna vid några tillfällen under året. En fysisk skyddsronad har genomförts under våren som sedan har följts upp under hösten. Under våren har bl.a. utbildning i hjärt- och lungräddning skett för samtliga personal inklusive utbildning i att hantera defibrillatorn som finns på arbetsplatsen.

Under året har även en representant ur personalen gått en instruktörsutbildning i HLR. Brandskyddsombud har utsetts och utbildats. Det har även genomförts en brandrond för samtlig personal.

Den fortsatta processen kring flytten till Regionens Hus har pågått under året och en arbetsgrupp har bildats. Underlag till fastighetsavdelningen inför planering av flytt har skickats.

Det digitala verktyget Winningtemp har tidigare använts där personalen varje vecka har getts möjlighet att svara på frågor rörande bland annat sin arbetsmiljö, följt av regelbundna gruppdiskussioner tillsammans med chef. Fr o m sommaren 2023 har användandet av Winningtemp upphört efter en utvärdering som gjordes där resultaten inte motsvarade de förväntningar som fanns på verktyget. Istället kommer frågor om arbetsmiljö tas upp på de APT-möten som startats på enhetschefsnivå.

I arbetet att vara en hälsofrämjande arbetsplats uppmuntras till olika friskvårdsaktiviteter; bland annat deltog delar av personalen i Blodomloppet. Under våren deltog delar av personalen i stegtävlingen "Tappa". Medarbetarna har också haft möjlighet till lunchyoga. Under arbetsplatsträffar (APT) och verksamhetsmöten genomförs gemensamma stretchövningar tillsammans med hälsoinspiratör. Personalinitiativ som att gå på teater, bokcirkel, lunchpromenader och löpturen "Lufsrundan" är andra hälsofrämjande aktiviteter som har genomförts. Ledningen för Regional utveckling uppmuntrar till att använda friskvårdsbidrag och friskvårdstimme.

En gång per månad sker avstämning med avdelningens fackliga representanter och skyddsombud där ledningsgrupp deltar.

APT hålls varje månad. Under våren 2023 hölls sex APT, varav tre fysiskt och tre digitalt. Under våren har en utvärdering av formerna för dessa möten genomförts, där man kom fram till att blanda fysiska och digitala APT, samt att växla mellan APT för hela avdelningen och APT för respektive enhet. En fördjupad dialog kring arbetsmiljöfrågor sker i mindre grupper på enhetsnivå, och vid APT på avdelningsnivå kommer fokus att vara årshjulet för arbetsmiljö. Under hösten har den nya formen av APT genomförts, och två APT för avdelningen och två för respektive enhet har hållits. Det pågår även ett arbete med chefernas arbetsmiljö.

Regelbundna individuella avstämningar sker med Regionhälsan i de fall där det är aktuellt.

6.4 Hållbar organisation - Ekonomi i balans

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Nettokostnad mot budget, resultat för helåret 2023 (Källa: Region Värmland)	7,1 mnkr	-	-	Nollresultat
Regionala utvecklingsnämnden visar ett överskott på 7,1 miljoner kr för helåret 2023 (prognosen vid delårsrapporten visade på ett överskott med 2,6 mnkr).				
Överskottet (utöver det redan prognostiserade överskottet på 2,6 mnkr) beror på följande:				
<ul style="list-style-type: none"> Avslutade projekt visar ett överskott med 1,5 mnkr, vilket inte kunde förutses vid delårsrapporten Vid delårsrapporten togs beslut om att ERP (Egna Regionala Projektmedel) skulle få överskrida budget med 2,8 mnkr. I bokslutet har dock endast 1,6 mnkr utnyttjats eftersom man haft återföringar av projektmedel vid avslut av projekt. 1,2 mnkr går därför till resultatet, vilket inte kunde förutses i prognosen för helåret. Mer personal har gått över till projektbudget än vad som kunde förutses vid delårsrapporten, samt att personal har lånats ut till SKR. Vidare har avdelningen dragit in på kostnader på grund av Region Värmlands ekonomiska situation. Sammanlagt handlar det om en besparing på 1,7 mnkr. Regionala utvecklingsnämnden har haft mindre kostnader jämfört med budget med 0,1 mnkr. 				

7 Aktivitetsredovisning utifrån strategiområden

7.1 Värmlandsstrategin

Arbetet med att implementera Värmlandsstrategin har handlat om att synliggöra samt arbeta med den antagna strategin i relevanta sammanhang för att öka kännedom, acceptans och användande bland det regionala ledarskapet¹². Dialogen med Karlstads universitet utökades och kopplingen till processen med smart specialisering utvecklades.

Region Värmland har arbetat med att bygga upp strukturen för ett delat lärande och att stärka den gemensamma nulägesbilden i relation till den uppsatta visionen. Arbetet med uppföljning och lärande är grunden, som fortsatt har samplanerats med processplaneringen i Värmlandsstrategins årshjul.

Under 2023 genomfördes hela det första årshjulet för Värmlandsstrategin, med totalt tre träffar. Alla planerades i samarbete med länsstyrelsen Värmland och samordnare för kommundirektörsnätverket. Arrangemangen har samlat cirka 400 ur det regionala ledarskapet och lett fram till en samskapad nulägesanalys för 2023, samt ringat in områden att fortsätta utforska tillsammans för att stärka genomförandet av strategin. Ett resultat av det första årshjulet och analysen var intresset för att testa nya arbetsformer, samt trycket på att arbeta mot utanförskap. Under året genomfördes därför en mindre expedition¹³ som test, med deltagare från det regionala ledarskapet. Resultatet ska redovisas och arbetas vidare med inom årshjulet 2024.

Ett område som identifierades i analysen, men också i andra dialoger under året, var ett ökat behov av implementering av Värmlandsstrategin i flera organisationer. För detta ändamål har övningar för att arbeta med strategin i olika ledningsgrupper utvecklats, och därefter vidareutvecklats efter genomförande i tre av regionens ledningsgrupper. Förslag på fortsättning internt läggs fram i början av 2024.

En intern dialog har påbörjats om möjligheter att förstärka det territoriella perspektivet i lärandet och genomförandet med hjälp av utvidgad dialog om de funktionella sambanden och strukturbilder kopplat till strategin. Då strategin måste ses över minst en gång per mandatperiod har planeringen för en översyn påbörjats, med fokus på tät dialog med ansvariga för andra planer och strategier.

7.2 Näringsliv – företagsstöd

Region Värmland har beviljat medel till ett antal projekt som delfinansieras av ERUF och Interreg och som syftar till att stärka det värmländska näringslivet genom bland annat utveckling av produkter, tjänster och att öka lönsamheten. Viktiga insatser är utvecklingen av ett teknikcenter i Hagfors, utveckling av spelbranschen, stärka kopplingen mellan näringslivet och studenter vid Karlstads universitet och utveckla stödsystemet för sociala innovationer. Projekt för att utveckla företag inom besöksnäringen, IUC:s¹⁴ satsning på att utveckla 3D-tillverkning på plats efter behov inom industrin och Nifas satsning på att utveckla livsmedelsproducenter att bli mer redo för upphandlingar kan också nämnas som viktiga delar för att utveckla näringslivet och för att bidra till länets attraktion.

Region Värmlands interna projekt hållbara investeringar ger möjlighet att finansiera investeringar som bidrar till ökad hållbarhet i företag samt öka kunskap kring nya lagkrav och riktlinjer från EU.

Småföretagscheck infördes som en del i regionens företagsstöd, där företag i hela länet kan ta del av medel i syfte att utveckla sitt företag inom en rad områden.

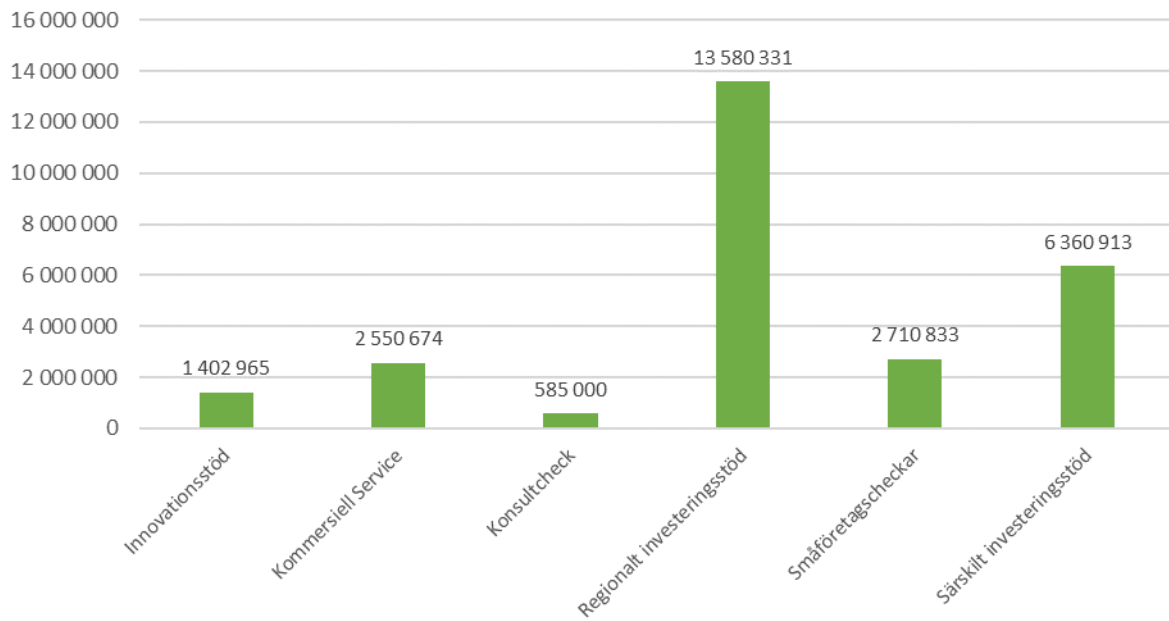
Under året genomfördes samtal med de aktörer i innovationsstödsystemet som innehar basfinansiering utifrån den beslutade kvalitetsuppföljningsmodellen, där årliga samtal ska ske under kommande treårsperiod, varefter nya avtal eventuellt ska tecknas.

¹² Det regionala ledarskapet består av de 16 kommunerna, länsstyrelsen Värmland, Region Värmland, näringslivs- och klusterorganisationer, Karlstads universitet, idéburen sektor, myndigheter och andra regionala aktörer.

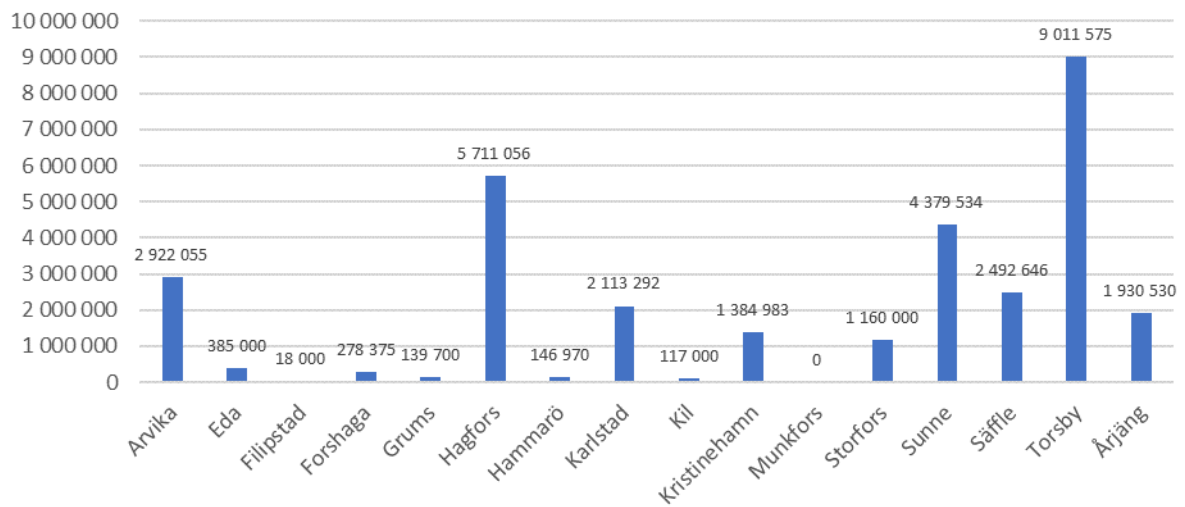
¹³ En expedition är ett utforskande arbete kring en fråga som görs i samverkan mellan flera parter som är berörda och intresserade av frågan.

¹⁴ IUC är en förkortning för Industriella UtvecklingsCentra och är en nationell resurs för ökad konkurrenskraft i svensk industri

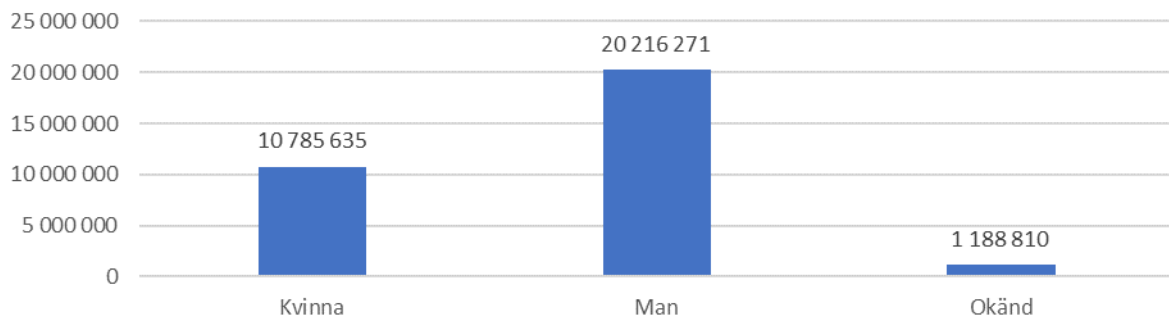
Företagsstöd fördelat på stödformer 2023

Företagsstöd fördelat på kommun 2023

Beviljat belopp per kön 2023

Business Region Värmland (BRV)

Organisation

Under 2023 genomgick BRV en uppstartsprocess och mycket av det arbetet har handlat om att göra avgränsningar för vad BRV som organisation ska göra. Förväntningarna var höga inför uppstart och därför har BRV behövt tydliggöra sin roll. Under året slutfördes även en rekryteringsprocess av en investeringsrådgivare.

Processen med att få en förståelse för varje kommuns unika styrkor, utmaningar och behov inleddes under hösten. Slutleverans är ett kommunalt och regionalt värdeerbjudande utifrån kommunernas idealinvestorare baserat på identifierade styrkor och tillgångar. Strategi- och mobiliseringsprocess initierades även för att få en riktning på det uppsökande proaktiva arbetet. Slutleverans för dessa processer förväntas andra kvartalet 2024, och uppstart av processen ska mätas som ett viktigt resultat. Detta blev även en viktig plattform för att kommunicera BRV:s roll ut mot intressenterna under året.

Marknadsföring

Under året har en kommunikationsstrategi tagits fram för uppstarten av BRV. Vidare har ett förslag till grafiskt manér utifrån Varumärket Värmlands varumärkesplattform och grafiska profil utvecklats i dialog med berörda parter.

Investeringsfrämjande

BRV har arbetat proaktivt och uppsökande med investeringsfrämjande under året. Genom samarbetet med Invest in Skåne och The Great Journey, har BRV närvarat vid tre spelmässor i Europa. Tillsammans med Paper Province och ett stort antal kluster mottogs en delegation med intresse inom industriellt träbyggande. BRV representerade också Värmland vid WCTE¹⁵ i Oslo.

BRV har även mottagit och hanterat ett stort antal investeringsleads under året som inkommit antingen via Business Sweden, kluster eller via konsulter. Genom att stödja dessa intressenter och erbjuda nödvändiga underlag så har grundmålet med verksamheten uppnåtts, som är att underlätta för investorer genom att förse dem med relevant information för deras verksamhet. BRV arbetade även tillsammans med kommunerna på att svara på förfrågningar snabbare och med rätt information.

7.3 Jämställdhet

Inom projektet Gender Readiness - Jämställdhetsplattformen inom smart specialisering¹⁶, har fokus varit kring arbetet att ta fram färdplaner till varje specialisering och projektet har koncentrerat sig på upphandlingar och avtal så att man efter årsskiftet 2024 är redo att påbörja olika insatser gentemot specialiseringarna.

I arbetet kring missionen "Hållbara, hälsosamma och jämställda smarta samhällen"¹⁷ inom smart specialisering, arbetas det nu fram ett förslag till att testa att arbeta missionsdrivet för att möta samhällsutmaningarna inom smart specialisering. Det pågår också ett arbete med att ta fram en projektansökan tillsammans med Karlstads universitet som ska verka för jämställdhet inom Akademin för smart specialisering.

Tillsammans med länsstyrelsen Värmland har två fysiska och tre digitala nätverksträffar genomförts, med sammanlagt 400 deltagare. Teman har varit: Livslång ekonomi, hot mot demokratin, funktionsnedsättning och jämställdhet, integration och jämställdhet, kompetensförsörjning och jämställdhet. Konferensen Genius genomfördes i maj med 500 deltagare. Nya enkäten till "På tal om ungdomar", som ska skickas ut till alla gymnasieungdomar i åk 2 i Värmland under våren 2024, har tagits fram och testats.

¹⁵ World Conference on Timber Engineering

¹⁶ Region Värmland har skapat en jämställdhetsplattform för att stödja specialiseringarna och perspektiven i strategin för smart specialisering. Insatsen syftar till att jämställdhetsintegrera styrning och ledning. Utgångspunkten för smart specialisering är att det ska vara en regional kraftsamling bakom de mest lovande områdena för innovation, entreprenörskap, tillväxt och sysselsättning. Öppna plattformar organiseras för att stärka specialiseringsområdena och de prioriterade perspektiven.

¹⁷ Arbets sättet med missioner har introducerats i europeisk politik för att tydligare ta sig an de stora samhällsutmaningarna. Viktiga delar i ett missionsdrivet arbetssätt är förmågan att mobilisera aktörer mot målbilder, utforska olika perspektiv, identifiera mål- och intressekonflikter, testa och lära tillsammans och hitta nya integrerade lösningar. Det är också ett sätt att ge befintliga satsningar och samarbeten ett större sammanhang som är gynnsamma för de sakfrågor som drivs. Missioner i Värmland är: Hållbara, hälsosamma och jämställda smarta samhällen och smart hållbart energisystem.

Under 2023 har projektet Attraktionskraft Värmland fokuserat på följande fyra huvudaktiviteter tillsammans med klustren Compare, IUC Stål och Verkstad samt Paper Province: Diplomeringsutbildningar för kluster, ledarutbildningar för företag, uppdatering av Schyst, samt seminarierna “Varför jobba med Jämställdhet”, “Att leda unga” och “Normer och värderingar”.

Interreg Europe-projektet DEBUTING startade 1 mars 2023. Region Värmland är leadpartner och jobbar tillsammans med tio partners i Europa med utveckling inom tre områden: Jämställdhet, klusterutveckling och smart specialisering.

Region Värmland har tillsammans med Karlstads kommun ansökt om och beviljats värdskapet för den nationella konferensen Forum Jämställdhet 2024. Värdskapet är ett bevis på ett långsiktigt och framgångsrikt arbete för jämställdhet i Värmland, då konferensen enbart förläggs i kommuner eller regioner som haft ett framstående jämställdhetsarbete. Region Värmland och Karlstads kommun är de enda organisationer som har beviljats värdskapet två gånger (2018 och 2024).

7.4 Forskning och innovation

Under 2023 fattades det beslut att finansiera 27 projekt inom smart specialisering¹⁸. Totalt var 67 smart specialiseringsprojekt aktiva under någon del av året. En kartläggning av resultat och effekter är under planering. En inventering av pågående insatser för smart specialisering inom Region Värmlands hela organisation har påbörjats.

Färdplaner för smart specialisering¹⁹ håller på att utarbetas. Samtidigt pågår ett arbete för att digitalisera färdplanarbetet och monitoreringen. Region Värmland medverkar som referens för den regionala nivån när Tillväxtverket utvecklar NYPS²⁰-databasen och när forskningsfinansiärerna tillgängliggör information om sina projekt. Regional utveckling är även involverad i Tillväxtanalys uppdrag om att förbättra möjligheterna att följa upp och utvärdera tilldelningen och effekterna av statliga stöd och bidrag från det offentliga till företag.

I samarbetet i Norra Mellansverige har ett förslag på gemensamma prioriteringar och organisering av samarbetet utarbetats.

Region Värmland har tillsammans med Tillväxtverket, Vinnova och regionerna i Norra och Östra Mellansverige medverkat i piloten om utveckling av smart specialisering till Partnership for Regional Innovation (PRI).

Ett samarbete har inletts med Vinnova för att stärka samordningen av innovationssystemet i Värmland. Insatser för att stärka den interna samordningen inom smart specialisering görs.

Karlstads universitet och Region Värmland bildar ett nätverk för stödaktörerna för att öka finansieringen av smart specialisering från Horisont Europa²¹.

Projektet DigiTeRRI i Horisont 2020, med Region Värmland och Paper Province samt Karlstads universitet som projektpartner, avslutades och resulterade i ett underlag för digitalisering i smart specialisering.

Ett inspel har gjorts till den kommande nationella forsknings- och innovationsstrategin. Ett förslag på remissvar på utredningen Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation (SOU 2023:59) har utarbetats. I båda fallen har vikten av samarbeten med den regionala nivån samt kopplingen till smart specialisering betonats.

7.5 Kompetensförsörjning, arbetsmarknad, utbildning

Ett arbete har påbörjats för framtagande av en kvalitativ och hållbar struktur för bedömning av

¹⁸ Begreppet ”smart specialisering” introducerades av EU-kommissionen i samband med regionalfondsprogrammen 2014–2020. Det är både en strategi och en metod för regional utveckling med syfte att öka regioners ekonomiska konkurrenskraft. Konkret innebär smart specialisering att regionen identifierar och prioriterar sektorer och teknologier baserat på befintliga styrkeområden och nya utvecklingsmöjligheter. Syftet är att kraftsamla investeringar och innovationsåtgärder för att skapa långsiktig konkurrenskraft, en hållbar och jämställd arbetsmarknad med fler jobb och bättre utvecklingsmöjligheter för regionens invånare. Smart specialisering är ett viktigt verktyg inom EU:s sammanhållningspolitik.

¹⁹ För att rikta in och styra arbetet med strategin för smart specialisering ska färdplaner arbetas fram (en färdplan per specialisering). Färdplanerna kan beskrivas som arbetsverktyg för att implementera strategin

²⁰ NYPS är ett ärendehanteringssystem som hanterar olika stöd inom det regionala utvecklingsområdet.

²¹ Horisont Europa är ett vetenskapligt forskningsinitiativ från Europeiska unionen, efterföljare till Horizon 2020-programmet och de tidigare ramprogrammen för forskning och teknisk utveckling

arbetsmarknadens behov i privat och offentlig sektor på kort och lång sikt. Region Värmland har bistått Skolverkets underlag om den regionala arbetsmarknaden utifrån dimensionerings- och planeringsuppdraget för gymnasial utbildning. Region Värmland har även bistått myndigheten för yrkeshögskola (MYH) med underlag utifrån en ny och mer omfattande modell från myndigheten.

Rapporten "Värmlands kompetensförsörjning - en kartläggning av arbetsgivares behov och beredskap" lanserades via ett webinarium. Cirka 80 deltagare med organisatorisk och geografisk spridning i länet deltog. Rapporten presenterades även för politiker och tjänstepersoner i Värmlandsrådet, i kollektivtrafik- och regionalt utvecklingsforum samt för Handelskammaren i Värmland med inbjudna arbetsgivare och studie- och yrkesvägledare. Nulägesbilden av länets kompetensförsörjning har också presenterats i flera olika forum.

Utifrån ett politiskt initiativ har Karlstads universitet på uppdrag av Region Värmland i samverkan med länets kommuner genomfört studien "Orsaker till arbetslöshet i Värmland". Resultaten har delgetts politiker och tjänstepersoner i kommunerna och Region Värmland samt presenterats på SKR:s arbetsmarknads- och näringslivsdagar. Utifrån resultaten har ett framtagande av en av handlingsplan med konkreta åtgärder för olika verksamheter i Region Värmland påbörjats.

Kompetensförsörjningsrådet har arbetat fram en struktur till regional handlingsplan för kompetensförsörjning. Olika aktörer inom kompetensförsörjning kommer bjudas in att bidra till att utveckla detta vidare under 2024.

Projektet Yrkes-SM är väl i fas med framdrivningen, innehållande tävlingsmoment i 58 olika yrken, lika många pröva-på-aktiviteter och även ett stort vägledningstorg. Tingvallahallarna är centrum för arrangemanget. Långsiktig Värmlandspåverkan är ett projekt som har kopplats på Yrkes-SM, där Region Värmland arbetar med olika aktiviteter som Årets yrkeslärare och Yrkeskampen för åk 8, i syfte att få en långsiktigt positiv effekt av Yrkes-SM.

Valideringsprojektet har genomfört en stor konferens med alla inblandade aktörer både på nationell och regional nivå. Resultatet är att validering är ett prioriterat område för Vux Värmland under 2024.

7.6 Bioekonomi, klimat, miljö

Region Värmland genomför en samlad utredning om Värmlands gröna omställning. Detta ska mynna ut i en handlingsplan för Region Värmlands utvecklingsarbete i linje med Värmlandsstrategin. Arbetet har delats upp i fem olika områden som berörs av den gröna omställningen. För varje område finns ett nuläge och ett önskat läge presenterat. I materialet finns också en berättelse om människor i Värmland år 2040. Genom ögonblicksbilder från deras vardag presenteras en känsla för hur det kan vara att leva i Värmland när den gröna omställningen fullt ut genomsyrar samhällets olika delar och dess konsekvenser är en självklarhet.

Nätverket Elkraft Värmland ska vara en regional samverkansarena som kan bidra till att öka kunskapen om olika aktörers roller och förutsättningar att möta framtidens behov av energi. Region Värmland har tagit initiativ till att leda nätverkets styrgrupp. Ett projekt till ERUF har skrivits fram som, om det beviljas, förväntas stärka resurserna betydligt i arbetet med övergången till ett smartare energisystem.

Ett slutseminarium för projektet Hållbara Värmland hölls i mars där arbetet med att utveckla en metod för hållbarhetsstyrning demonstrerades. Det uppmärksammades av SKR, vilket ledde till att Grums kommun tillsammans med medarbetare från Region Värmland medverkade i FN:s politiska forum för uppföljning av de globala målen i New York och redovisade arbetet.

Ett betänkande för en nationell strategi för hela bioekonomiområdet har tagits fram av en nationell utredning. Region Värmland har gett synpunkter på strategin genom att bland annat påtala vikten av de regionala utvecklingsstrategiernas betydelse för bioekonomins framväxt, där Värmland har en framträdande roll. Betänkandet överräcktes till landsbygdsministern på en presskonferens arrangerad i Värmland med hjälp av Paper Province och Region Värmland.

När utlysningen för VINNOVA:s²², Energimyndighetens och FORMAS²³ stora innovationssatsning

²² Verket för innovationssystem

²³ Formas är ett statligt forskningsråd för hållbar utveckling som finansierar forskning och innovation, utvecklar strategier, gör analyser och utvärderar. Formas verksamhetsområden finns inom miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Formas genomför forskningssammanställningar som syftar till att underlätta för Sverige att nå miljömålen. Därutöver kommunicerar Formas om forskning och forskningsresultat. Formas är också värmyndighet för Klimatpolitiska rådet.

Impact Innovation öppnade under våren har ett starkt samarbete mellan Skogs-, TEKO-, KEMI-Industrierna, Livsmedelsföretagen, LRF²⁴ och regionerna växt fram. Samarbetet har lett fram till en ansökan om ett innovationsprogram för bioekonomi (BioImpact). Region Värmland har aktivt medverkat till att samla 20 intresserade bioekonomiregioner för att ge inspel till ansökan. Satsningen kan komma att ge stora möjligheter för innovationsutvecklingen för bioekonomi inom såväl Värmland som hela Sverige.

7.7 Infrastruktur inklusive digital infrastruktur och digitalisering

Infrastruktur

Vad gäller Vänersjöfarten har den viktigaste frågan under året handlat om var en ny slussled i Trollhättan ska förläggas. Region Värmland deltar i olika samverkansgrupper. Efter ett andra formellt samråd om lokaliseringsutredningen är parterna överens om att gå vidare med alternativet nord.

Byggnationen av resecentrum i Karlstad pågår. Ett förslag till skyltprogram för kollektivtrafiken har tagits fram. Frågor av mindre och större karaktär behandlas i projektledningsgruppen. Region Värmland delfinansierar via länstransportplanen.

Efter påverkansarbete har Sveriges och Norges regeringar prioriterat stråket Oslo-Stockholm som nu föreslås ingå i EU:s Scan-Med²⁵ stomnätskorridor.

Ett förslag till ny regional cykelplan har tagits fram.

Den viktigaste remissen som besvarats är regeringens förslag om ökat statligt stöd för regionala flygplatser. Påverkansarbete har skett genom debattartiklar och skrivelser till regeringen om flyg, trafiksäkerhet, medel till länsplaner och järnvägssatsningar.

Digital infrastruktur

Samtliga etapper av de ERUF-finansierade bredbandsprojekt för utbyggnad av ortssammanbindande nät har slutförts som planerat.

Region Värmland gjorde en kraftsamling kring det statliga bredbandsstödet 2023 med att mobilisera aktörer, arbeta med kvalitetssäkring av Post- och telestyrelsens (PTS) data samt regional prioritering. Kraftsamlingen gav positivt resultat då PTS i slutet av år 2023 beviljade stöd till projekt i Värmland om totalt 107 miljoner kronor, vilket är ca 10 % av de tillgängliga statliga medlen år 2023.

Ett kunskapsunderlag med rekommendationer till regionledningen gällande Region Värmlands framtida roll har tagits fram.

Ett antal remisser från regeringen, statliga myndigheter och kommuner har besvarats. De två största ärendena under perioden var "Frågor om dagens och framtidens utmaningar på konnektivitetensområdet" samt "Yttrande över remiss av Europeiska kommissionens förslag till förordning om gigabitinfrastruktur".

Digitalisering

En kartläggning om digital delaktighet hos individer har genomförts. Denna följdes upp av en workshop och konferens under hösten. Kartläggningens fokus är de aktiviteter och insatser som genomförs i länet och ska leda till ökat medvetande och tydligare styrning av finansiering och insatser.

Compare²⁶ har drivit projektet S3 som ska skapa förutsättningar för att öka digitaliseringen hos de sju smarta specialiseringarna i Värmland.

Compare har också påbörjat Interreg-projektet Cross Border Cyber Security i samarbete med Digital Innlandet i Norge. Projektet ska öka kunskap och införande av cybersäkerhetslösningar i företag längs gränsen samt verka för att nya företag inom området startas och etableras.

Ett samarbetsprojekt mellan Compare och Visit Värmland, Visitors X-lab, har också startats. Projektet syftar till att genom digitalisering öka förmågan hos besöksnäringen att använda data för att såväl analysera som bygga nya tjänster.

²⁴ Lantbrukarnas Riksförbund

²⁵ Scandinavian–Mediterranean Corridor

²⁶ Compare är ett techinnovationskluster där företag, startups, offentlig sektor, investerare, forskare och innovationsstödssystemet jobbar tillsammans för att lösa samhällets utmaningar med hjälp av framtidsinriktad digital teknik.

7.8 Internationellt

Region Värmland har medverkat i prioriteringar av EU-projekt inom ramen för strukturfondspartnerskapets arbete med ESF+ och ERUF i Norra Mellansverige (NMS), Interreg Norge och Interreg Nordsjön. Det har varit ett ökat fokus på påverkansarbete inför nästa programperiod 2028 – 2034 i samarbete med NMS, Brysselkontoret och europeiska nätverket CPMR²⁷. Inspel till påverkansarbete gentemot EU-kommissionen och arbetet med att ta fram en gemensam ståndpunkt för hur Värmland ska förhålla sig till framtida programförslag har inletts. De svenska Brysselkontoren (SVREG) har arrangerat en konferens om påverkansmöjligheter.

Region Värmlands Brysselkontor har engagerats i TEN-T²⁸ revidering, att Oslo-Stockholmsstråket lyfts till europeisk transportkorridor i ScanMed och en CEF²⁹-ansökan med CINEA³⁰. Brysselkontoret har stöttat kommuner och kluster med projektutveckling, besvarat en remiss om netto-nollindustrin samt arrangerat besök i Bryssel för värmländska politiker, kompetensstrateger från NMS och beredningshandläggare.

Konferensen "Värmland i EU", med ca 100 deltagare där temat var ökad kompetens, och Västsvenska EU-konferensen i Skövde, med temat "grön och digital omställning", arrangerades. EU-nätverket³¹ har träffats i Hagfors, Karlstad och Sunne. Presentationer för politiker och tjänstepersoner genomfördes i Storfors tillsammans med SKR och SIEPS³², "EU på hemmaplan".

Region Värmland har introducerat nya regionpolitiker med uppdrag i de europeiska nätverken CPMR, AER³³ och ERRIN³⁴ samt tagit fram en arbetsordning för förtroendevalda och tjänstepersoner med uppdrag i nätverk och urvalskriterier för deltagande i nätverk. AER Värmland har bildat en ny arbetsgrupp med fokus på psykisk hälsa, arrangerat en workshop i Österrike och deltagit i arbetsgrupper inom bland annat grön växtgas, digitala omställningen och hållbar turism. Region Värmland är tillsammans med Västra Götalandsregionen samordnare för AER Sverige. I ERRIN är Region Värmland med i styrelsen, en arbetsgrupp för bioekonomi har bildats och event om EU:s nya mission kring markhälsa har genomförts.

Inom ramen för samarbetsavtalet mellan Innlandet i Norge och Region Värmland har ett politiskt besök genomförts och Region Värmland deltar i Gränskommittén Innlandet-Dalarna, dock ej som medlemmar. En avsiktsförklaring om att undersöka förutsättningarna för att utvidga gränskommitténs geografiska spridning har ingåtts. I december lanserades rapporten "Sverige-Norge Gränslösa visioner" vid en workshop och det beslutades om ett nytt projekt för Norgesamarbetet.

8 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Omvärldsrisker

Risk	Konsekvens	Åtgärder
Den demografiska förändringen, andel personer i Värmland i arbetsför ålder minskar.	Utmaningar både för kompetensförsörjningen och försörjning av välfärden i Värmland.	Arbeta för att attrahera den arbetsföra åldern att stanna kvar i Värmland och få nya invånare utifrån Värmland.
Ej fungerande kompetensförsörjning	Obalans mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft.	Införandet av ett kompetensförsörjningsråd med aktörer ute i länet för att generellt höja utbildningsnivån och mellan olika grupper i samhället, samt att arbeta mer med validering av

²⁷ Conference of Peripheral Maritime Regions

²⁸ The Trans-European Transport Network

²⁹ Fonden för ett sammanlänkat Europa

³⁰ Europeiska genomförandeorganet för klimat, infrastruktur och miljö

³¹ EU-samordnarna i värmländska kommuner

³² Svenska institutet för europapolitiska studier

³³ Assembly of European Regions

³⁴ The European Regions Research and Innovation Network

Risk	Konsekvens	Åtgärder
		människors yrkeskunskaper för att bättra på matchningen mot de arbeten som finns.
Att den digitala infrastrukturen med fortsatt utbyggnad av bredband inte lyckas.	Ökat utanförskap, mindre möjligheter till att kunna bo och verka i hela Värmland	Möjliggöra finansiering av utbyggnad av bredband i samverkan med kommunerna.
Lågkonjunktur	Ökad arbetslöshet, fler konkurser, ökat behov av stöd i näringslivet	Omställning av verksamheten för att möta näringslivets behov
Krigshot i Europa och osäker utveckling i omvärlden	Ökat fokus på beredskaps- och säkerhetsfrågor	Intensifiera arbetet med säkerhetsstråket, som utpekats som en kraftsamling, samt arbetet inom området säkerhet och beredskap

Verksamhetsrisker

Risk	Konsekvens	Åtgärder
Kompetensförsörjning	Problem att hitta rätt kompetens och erfarenhet för viktiga funktioner	Arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare
Resurser och finansieringsmöjligheter är inte i balans med behov	Kan inte verka strategiskt eller genomföra satsningar som är viktiga för tillväxt och utveckling i Värmland och genom det bidra till en god välfärd.	Arbeta aktivt med kunskapsunderlag, prioriteringar, verka och ha en god dialog med aktuella finansieringskällor för att nå balans utifrån behov och möjlighet. Även dialog med politiken om prioriteringar.
Bristande kännedom om vikten av det regionala utvecklingsuppdragets bidrag till välfärden	Viktiga insatser kan klassas som verkningslösa eftersom evidens inte kan påvisas.	Synliggöra Regional utveckling som en aktör i samhällsutvecklingen för olika målgrupper. Utveckla och förbättra insatsernas effekter för utvecklingsuppdraget
Plan för att minska antalet anställda inom Region Värmland	Kan leda till uppsägningar inom Regional utveckling och andra centrala stödfunktioner. Svårt att rekrytera och bibehålla nyckelfunktioner eftersom Region Värmland inte anses vara en attraktiv arbetsgivare	Översyn av verksamheten i form av prioriteringar och effektiviseringar

9 Nämndanalys

Regionala utvecklingsnämnden visar ett överskott på 7,1 miljoner kr för helåret 2023 (prognosen vid delårsrapporten visade på ett överskott med 2,6 mnkr).

Överskottet (utöver det redan prognostiserade överskottet på 2,6 mnkr) beror på följande:

- Avslutade projekt visar ett överskott med 1,5 mnkr, vilket inte kunde förutses vid delårsrapporten
- Vid delårsrapporten togs beslut om att ERP (Egna Regionala Projektmedel) skulle få överskrida budget med 2,8 mnkr. I bokslutet har dock endast 1,6 mnkr utnyttjats eftersom man haft återföringar av projektmedel vid avslut av projekt. 1,2 mnkr går därför till resultatet, vilket inte kunde förutses i prognosen för helåret.

- Mer personal har gått över till projektbudget än vad som kunde förutses vid delårsrapporten, samt att personal har lånats ut till SKR. Vidare har avdelningen dragit in på kostnader på grund av Region Värmlands ekonomiska situation. Sammanlagt handlar det om en besparing på 1,7 mnkr.
- Regionala utvecklingsnämnden har haft mindre kostnader jämfört med budget med 0,1 mnkr.

I begreppet nettokostnader ingår verksamhetens intäkter och kostnader, med undantag för de finansiella kostnaderna. Utöver nettokostnadsramen och länstransportsplanen (ram 1003 miljoner kronor över en tolvårsperiod) hanterar nämnden även statliga medel från anslag 1:1 för regional tillväxtpolitik (ram 155 miljoner kronor kronor). Dessa medel motfinansieras av EU:s strukturfonder, Tillväxtverket och andra aktörer.

10 Internkontroll

Regionala utvecklingsnämnden har utifrån genomförd riskanalys tagit fram en internkontrollplan för 2023. Internkontrollplanen prioriterar åtgärder för att eliminera de risker som fått högst riskvärde i riskanalysen, med efterföljande mätning och uppföljning av om åtgärderna gett effekt. En uppföljningsrapport innehållande resultat från genomförda kontroller och förslag till åtgärder vid upptäckta brister presenterades för regionala utvecklingsnämnden i december 2023.